Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 11 АПРЕЛЬ, 1987 ШУ. ★ № 44 (7390). ★ Мах 3 кеп.

М. С. ГОРБАЧЕВ ЧССР ДIАВАХАР

9 апреле Чехословацки Коммунистически парте ЦК-с хьехарагIа официальни доттагIлен визитаца Москвера Праге дIавахар КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев.

М. С. Горбачевца дIавахар КПСС ЦК секретарь В. А. Медведев.

Внуковски аэродроме М. С. Горбачев накъавоаккхаш бар КПСС ЦК Политбюро членаш Г. А. Алиев, А. А. Громыко, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташ В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Н. Н. Слюньков, С. Л. Соколов, Н. В. Талызин, КПСС ЦК секретараш А. П. Бирюкова, А. Ф. Добрынин, А. И. Лукьянов, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский, КПСС Центральни ревизонни комиссе председатель И. В. Капитонов, кхыбола новкъостий.

Накъабахачарна юкъе бар СССР-ра ЧССР гIулакхашта ханна поверенни вола З. Черны, чехословацки посольства дипломатически сотрудникаш.

(ТАСС).

* * *

ПРАГА, 9 апрель. (ТАСС). Тахан М. С. Горбачев КПЧ ЦК-с хьехарагIа официальни доттагIлен визитагIа Праге кхаьчав.

Моттигерча ханах 10 сахьати 50 минути яьннай. Рузние яхача аэродроме хIанз тIайийца ИЛ-62 яха авиалайнер, укх минуташка вIашагIкхетара торжественни церемони хургйолча моттиге хьаьхьовз. ЛаьгIо хьекхача бIаьстан михо теркаю Советски Союзеи Чехословакеи паччахьалкхен байракхаш. Аэропорта здане тIа чехословацко - советски дохаргдоацача доттагIлен хетаяь моаршал хоатташ йола транспаранташ я лепаш. Летни майда тIа ЧССР Герзашцарча Низий сийлен ха оттадаьд.

Самолета трапа юхе М. С. Горбачевген цун сесагаген безаме моаршал хоатт КПЧ ЦК Генеральни секретара, ЧССР Президента Густав Гусака.

Цига ба КПЧ ЦК Президиума членаши членалла кандидаташи, КПЧ ЦК секретараши секретариата членаши.

Оттадаьча сийлен хана юххе гIолла тIехбовл М. С. Горбачеви Г. Гусаки. СССР-еи ЧССР-еи паччахьалкхений гимнаш локх оркестро.

ПЯТИЛЕТКА ШИН ШЕРА ПЛАН—ОКТЯБРА 70 ШУ ДУЗАШ!

18 апреле— коммунистически субботник

ТКЪЕСТА ЭЗАР САГО ДАКЪАЛОАЦАРГДА

Ерригсоюзни коммунистически субботник хьинаре чакхдаккхара Iалаьмате дика кийчо яьй Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене мехкдаьттахоша. Цу дийнахьа балха араваргва ткъеста эзар совгIа саг, царех керттерча производстве къахьегама вахте латташ хургва ялхи ахи эзар мехкдаьттахо, бурувдеттар, гIишлонхо. ГIишлонхоша дош деннад ленински коммунистически субботник долча дийнахьа 13700 сома маьха гIишлон - монтажни балхаш де. ХIаьта ремонтникаша чакхдоахаргда 21 эзар сом мах бола тайп - тайпара балхаш.

Лостам беш волча шийтта эзар совгIа саго дIайогIаргья дукха гаьнаш, зизаш, кIотаргаш, иштта цар кIир тохаргья, басараш хьокхаргда дуккхача производственни помещенешта, оборудованена. Цар хьагул а даь «Вторчермете» дIалургда 60 тоннал чухьнахьа доацаш дола тиша аьшк.

Ленински коммунистически субботнике хьинар айдаь къахьегаш болчар шоаш цу дийнахьа даьккха пхийтта эзар совгIа сом алапи шийтталагIча пятилетка фонда юкъехьоргда.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ЛЕРТТIА КИЙЧО ЯЬЙ

Цхьа кIира мара дисадац Ерригсоюзни коммунистически субботник хила. В. И. Ленин ваь 117 шу дузача цIейна хетадаь из ди хьинареча къахьегамца чакхдаккхара Iалаьмате дика кийчо яьй Нохч - ГIалгIай гIишлон управлене гIишлонхоша, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха. ЧИУС-а начальника заместитель Лещев Анатолий Иванович керте латтача коммунистически субботник чакхдаккхара йолча штаба коллективо хIанзлехьа белгалдаьхад къахьегама цIей долча дийнахьа де мел деза балхаш, хIара участке къахьегаргдола нах.

Ленински коммунистически субботнике дакъа лоацаш хургва 3340 совгIа саг, царех шоай массазарча балха моттигашка болх беш хургва 2180 совгIа вола гIишлонхо. Цар кхыча деношкарчул дуккха овсарегIа болх а беш, кхоачащдергда 55,7 эзар сома маьха гIишлон - монтажни балхаш, арахецаргья ялх эзар сом мах бола тайп - тайпара промышленни продукци. Цу цхьан дийнахьа управлене гIишлонхошен заводий болхлошен паччахьалкхенна 6100 сом пайда бергба.

ГIишлон участкашка, ЧИУС-а чуйоагIача предприятешка, гонахьарча моттигашка лостам беш хургволча 1160 гаргга саго помещенешта, гаьнашта кIираш тохаргья, оборудованена басараш хьокхаргда, ремонтни балхаш дергда, бIаьш гаьнаш, кIотаргаш дIайогIаргья.

«ЦIеча шоаттдийнахьа» хьинаре къахьегаш шоаш даьккха 9290 гаргга сом дола алапи гIишлонхоша юкъехьоргда шийтталагIча пятилетка фонде.

Хаоттамо духьале яьяле а

Укх шера ялх бIаь гектара тIа коартолаш хьалкхее езаш ба Назрановски района «Экажевский» совхоза къахьегамхой. Цу гIулакха вIашагIъехкай коллективни подрядагIа къахьегаш йола звенош. Царех цхьаннена кулгалдеш ва дуккхача хана денз цу совхозе хьаьнала къахьегаш хьавоагIа Толдиев Абукара Осман.

Йоккха балха опыт караерзаяь механизатор ва из. Цхьа шу дIадахийтац Османа коартолаш яхара план дикка тIеххоачаш ца еш. Укх шера а лерхI цо уж дика хьувкъае. Хьалхалаттачамеханизатораdoшgденнадшийзвеносхьалкхеергйолча 50 гектарах хIаране тIара 200 центнер коартолаш яха, планагIа хила йоагIараш 125 центнер йолаш.

ТIаийца социалистически декхар толаме кхоачаш а деш, баха ма боагIара дикача къахьегама совгIаташца Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача цIейна накъабахара тIатеIIа къахьегаш боахк Толдиева звеноцара болхлой. Къаьстта боккха теркам тIабахийтаб механизатораша сихеи агротехнически бокъонаша дIа ма деххарен дикагIча деношка уж дIайийна яхара.

Циклон тIа а ена хаоттам талхарах март бетта кхашка дIадоладаь балхаш цкъарчоа юкъагIа дита дезаш ниисбенаб механизатораш. Из бахьан долаш цу бетта дIайийна яргйола Толдиева а совхоза кхыча механизаторий а коартолаш цхьан-шин кIира тIехьаяьннай. Цудухьа укх апрель бетта эггара дикагIча деношка уж дIайийна яхара ден сердалонагIа къахьегаш ба Толдиев Османа, Евлоев Хьажбикара, Аушев Ювсапа, Татриев Мохьмада, Евлоев Ахьмада, Угурчиев Iамархана, Халухаев Идриса, кхыбараша кулгалдеча звеношкара болхлой.

Цхьа ди дIадахийтац цар цаIи ахи, шинь балха норма кхоачаш ца еш. ХIаьта звеношта юкъе яьржача социалистически яхье эггара къахьегама овсарле лакхагIа йолаш болх бу Толдиева кулгалдечо. Цунна карара-кара тела цIе вымпел еннай.

Хьалхxе а цIенхаштта кийчо яь хиларах механизатораш раьза болаш дIабода болх. Моттиг нийслац трактор еха, шоай ханнахьа дIаювш йола коартолаш хьатIа ца яхьаш. ЛаьрххIа кийчъяь самосвалаш я уж кхухьаш. Массехк минут мара ха ца йоаеш цар кузовашкара коартолаш Iочу а йоассайийя хьалъюз шофераша трактораштa тIехьайийза лелаю сеялкаш. Болхлой эшаш бац, духхьал царех лаьтта Iолийгараш хьалохьаяра мара.

Доагора - смазочни материалаш а кхай тIа хьатIакхухь бензовозашца. Гребневи хьисапе аргIанара мугIараш дIадера кхай гон тIа кхаьчача нагахьа эшаш яле заправка а йийя дIайохийт трактор. Лоацца аьлча, зехьа ха йоаергйоацача тайпара вIаштIехьдаьхад цигара балхаш.

Пятилетка шоллагIча шера коартолаш хьувкъаяра, уж яхарен паччахьалкхенга йохкарен планаш тIеххоачашъяра шоай къахьегамхой оарцагIбоахаш совхоза кулгалхоша, партийнни профсоюзнни организацеша ма йоагтIара йоанхо ярах дIае езаш хинна 600 гектар коартолаш хаоттамо духьале яьяле а дIайийна бала боахк механизатораш. Массехк гектар мара яц юхейисараш.

БIаьстан балхаш чакхдоахача хьинаре къахьегаш ба совхоза шофераш а. Моттиг нийсъялийтац дIа - юха дахьа деза мовхьаш шоай ханнахьа дIадехьа ца доахаш, заданеш толаме кхоачаш ца еш. ХIаьта царна юкъе толашагIа къахьегарех цаI ва Аспиев Ювнас. БIу ца къожабеш хан - ханнахьа технически гIулакх дара кулг тохарах, кхом а хеташ лораеш лехкарах массе хана лелаш хул Аспиева грузовик.

С. АУШЕВ.

СУРТАШ ТIА: «Экажевский» совхоза профкома председатель Ужахов Ахьмад карара кара тела цIе вымпел дIалуш ва Толдиев Османа; совхоза хьалхалатта шофер Аспиев Ювнас.

Л. АБДУРЗАКОВА сурташ.

ЯХЬА ДНЕВНИК

ЛаьрхIар кхоачашду

Денгара денга шоай болх тоабеш, укх юбилейни шера доаха производственни толамаш дикагIа хулийташ хьинаре къахьег «Кавэлектромонтаж» треста чуйоагIача Шихалеев Петр Васильевича кулгалдеча Грозненски монтажни управлене гIишлонхоша. Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача цIейя сийна тIаийца декхараш толамца кхоачаш ца деш цхьа бутт дIабахийтабац цар укх шера. Цудухьа дерригача технико - экономически хьокхамий квартала план ханал хьалха кхоачашъярах рапорт делар управлене коллективо. Паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа геннодрядагIа цо кхоачашдир 74 эзар сома маьха гIишлон балхаш, хIаьта ший низаца — пхийтта эзар сома маьха дараш.

Къахьегама овсарле лакхъяра кхаь бетта задани тIеххоачаш а яь, соахка укх хана хинначул йиъ ахи процент лакхъяьй из. ДоагIачул дукхагIа ший низаца кхоачаш мел даь гIишлон - монтажни балхаш, духхьал из лакхъяра чотагIа даьд. Цхьаккха гIишлон участок яц управлене ший план кхоачаш ца еш тIехьаюсаш.

* * *

Доккхий декхараш тIаийцад шийтталагIча пятилетка шоллагIча шера Нохч-ГIалгIай карьероуправлене болхлоша. Уж толамца кхоачаши тIеххоачаши дара шоай ерригa таронаш оарцагIяьхай цар. Цунга хьежжа да доаха къахьегама толамаш а. Кхаь бетта план тIеххоачашъярал совгIа укх юбилейни шера тIаийцача декхарех а дика лоархIабу уж. Ер шу доладелча денз цар паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа маьхалъяьккхай 39 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци, йоагIачул дукхагIа арахийцай ткъеста эзар сома маьха товарни продукци. Толамца лоархIабаьб уж нормативно - цIена продукци арахецара квартала планахи шоай потребителашта поставкаш яра долча договорни декхарехи.

Къахьегама овсарле лакхъяра кхаь бетта план 101,7 процент кхоачашъяьй карьероуправлене коллективо. Соахка хьалхарча квартале хинначул пхи процент совгIа лакхъяьй цо из.

Уж толамаш доахача дизза дакъа а доацаш, укх шера карьероуправлене карьерашта юкъе яьржача яхье даим хьалха латташ я Сусаев Хьусен Даудович керте латтача Белгатоевски карьера коллектив. Цун керттердар да хIаранегара доагтIаш дар хьа а дехаш, ший коллектива къахьегам цо кхетамца вIаштIехьбаккхар. Шерра юкъейоалаяьй бригадни подряд. ХIаране къахьегаме лоацача даькъа коэффициентага хьежжа алапи а ахчан премеш а ийю бригадашкарча болхлоша. Цу гIулакхо лакхбаьб цар материальни безам, чIоагIъяьй къахьегамеи производственнии дисциплина.

Деша дай бац

Вай республике бахача наьха хьашташ кхоачашдара боккха бехктокхам тIалатт «Чечингобувьбыт» производственни объединене болхлошта. Из кхета а деш, пятилетка шоллагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дузача цIейна сийленца накъабахара доккхий декхараш тIаийцар цар. Чакхбаьннаб укх юбилейни шера хьалхара кхо бутт. Миштa кхоачашду-теш цар шоаш тIаийца декхараш? Хьалхарча квартале баьча балха итогаша хьахьокхачох цар дош даьсса хиннад. ТIаийца декхараш меттел наьха заказех кога гIирс хьабара, къахьегама овсарле лакхъяра кхаь бетта план низткъа мара кхоачашъяьяц объединене коллективо. ХIаьта продукци маьхала яккхара паччахьалкхен план 94 процент мара кхоачашъяьяц цо. Маьхалъяккха езачох потребителашка дIа ца кхоачаш йиса тайп-тайпара продукци 31300 сом мах болаш я.

Хьаеча продукцега дIадодар оттабаьча боарамал дукхагIа да. Долче, дог доахилга дац паччахьалкхенна пайда бара задани кхоачашъярга.

Укх юбилейни шера къаьстта во болх а беш, тIехьаюсачарех я Боров Саварбики Цадаев Эмильхани керте латтача цехий коллективаш. Объединене тIадиса декхараш дукхагIа даькъе цар бехкагIа тIадиса да.

* * *

Шоай таронашкеи кхоачамашкеи бокъонца хьажа а хьежа, доккхий декхараш тIаийдадар шийтталагIча пятилетка шоллагIча шера Грозненски швейни производственни объединене болхлоша, инженерно - техническ и болхлоша, гIулакхерча наха. Цхьабакъда, уж кхоачаш ца дарал совгIа ер шу доладелча денз тIехьаюсаш хьайоагIарех я объединене коллектив. Юбилейни шера тIаийцача декхарий цхьаккха пунктах лоархIабац хIамаш тегараш. Долче, уж тIаийцача бесса каьхата тIа дисад. Товарни продукци маьхалъяккхарен барзкъаш хьадарен кхаь бетта планах низткъа мара лоархIабаьбац уж. ЧIоагIа эсала да цар технико-экономически хьокхамаш а.

МоллагIча къахьегама коллектива балха тIа керттера хьокхам лоархIаш ба потребителашта поставкаш яра договорни декхараш кхоачашдар. Уж цар 87 процент мара кхоачашдаь дац. Шоай смежникашта объединене хIамаш тегараша дIа ца кхоачийташ йиса тайп-тайпара продукци цхьа миллиони 600 эзари сома маьха я.

Къаьстта во болх а беш, эггара дукхагIа паччахьалкхен декхар тIадусачарах я Баудинов Iалаудин Баудинович керте латтача Новогрозненски филиала коллектив. Иштта во къахьегаш, ер шу доладелча денз тIехьабусаш хьабоагIарех ба Шелковскойи Мужечерчеи филиалий хIамаш тегараш а.

КХОАНА—КОСМОНАВТИКА ДИ

1961 шера саг чу а вагIаш сигала дахийтар «Восток» яха советски космически кема. Минуташца лоархIача хана планетана гобаьккхар дунеи эггара хьалхарча космонавта Ю. А. Гагарина. Иштта дIадоладелар саг космически аренашка аха волавалар. Космос караерзаеш дуккха дола геттара чоалхане Iилман техникан декхараш кхоачашдаро советски космонавташка йиш хилийтар эггара хьалха кема чура космосе арабала, кемаш вIашагIдувза, вай эггара хьалхагIа хьайир Маьлха система планеташ Iомадара йола космически аппараташ-луникаш, «Венераш», «Марсаш», эггара гаьнагIа никъ баь йола хьалхара орбитальни станцешн комплексаши.

Советски Iилманхоша лоархIаме дакъа лаьцад саго космосе практически гIулакхаш делга дегIадоаладара юкъе. Космически техниках пайда эцаро йиш хулийт кердача тайпара, боккха пайда боалаш халкъа боахамен Iилма-тохкамен дуккха декхараш кхоачашде.

Тайп-тайпарча гIулакхашта лаьрхIа йола спутникаш я орбиташка болх беш. Цар лоаттабу радиои телевиденеи бувзам, хаоттамга хьеж, дIадийнар миштад дувцаш хоам бу, навигацнонни бустамаш дара кемайн самолетийн экипажашта новкъостал ду.

Космосе деш дола тохкамаш духхьал маьршача гIулакхашта лаьрхIа да. Вселенни тохкача дерригача мехкашка цхьана гIулакхаш леладара хадданза тIехьа я Советски Союз. Дуккхача шерашка барттайна «Интеркосмос» яхача программагIа болх беш да социалистически мехкаш. Хьовзам хинна диса кемаши самолеташи лохача дунеи халкъашта юкъерча системе дакъа лоацарех цаI ба вай мохк.

Космоса милитаризаци яра духьала къовсам лоаттабар ший керттера декхар лерхIаш Ассоциаци вIашагIтехарех ба советски космонавташ. Маьршача космосе наха къахьегара йола аренаш доазув доацаш йоккхий я. Советски Союз кийча я США-ца а кхыча мехкашца а цхьана къахьега.

К. Э. Циолковский ваьча мехка

КАЛУГА. Цунах космонавтика хьахилара пхьоале лоархI. Ока тIарча цу городе вахаш а болх беш а хиннав, шийй дуккхача заманхой космосе урагIа бахарца ювзаеннача уйлаел хьалха ваьнна саг — Циолковский Константин Эдуардович. Укхаза Iилманхочо эггара хьалха теоретически гучадаьккхар сага космосе ваха таро хилар, из идея практике кхоачашъяра наькъаш белгалдаьхар, цхьа йола аэро-, ракетодинамика проблемаш къоастайир, хIаьта иштта, фега лелара, биологе, геологе, геннотехника автоматика даькъе...

Калужанаша сий а деш дагакхоаб шоай легендарни мехкахо. Машара майда тIа Iилманхочоа, изобретатела памятник оттадаьд, городе массаза болх беш я К. Э. Циолковске цIерагIа космонавтика исторе Паччахьалкхен музей.

СУРТА ТIА: музея космически техника зале.

Н. БЕКЕТОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Шалински районера хоамаш

Пятилетка шоллагIа шу дика дIадоладаьд «Искра» яхача совхоза хьайбаш леладераша. ЦхьоалагIча квартала планагIа йохка йоагIар 1100 центнер йолаш паччахьалкхенна шура дIаеннай 1361 центнер, хIаьта дулх — 204 центнер, план 50 центнер йолаш.

Из толам боаккхача хьинаре къахьийгад дояркаша Садулаева Хеде, Джабраилова Тауса, Юсупова Маркета, Хутуева Лейлас, скотникаша Пашаев Рувайда, Басаев Ахьмада, Чараев Абубакара, кхыбараша.

* * *

Толаме къахьег карарча шера «Московский» совхоза хьайбаш леладераша а. Дикка тIеххоачашъяьй паччахьалкхенга шурен дулхи дохкара цхьоалагIча квартала планаш. ХIара кхоабача Iаттагара 1199 килограмм шура яьккхай цар. Районе а республике а кхы цхьаькха коллектив яц иззал дукха шура яьккха.

ХIаьта къаьстта белгалбаьннаб дояркаш Темирсултанова Хадижат, Обиденко Нина, Хасаева Асет, Бачаева Алет, Закурлаева Имани. Иштта, Темирсултановас кхаь бетта хIара ше хьожача Iаттагара 1420 килограмм шура яьккхай, 1200—1350 килограммага дIакхаьчаб лакхе цIераш яьха вож доиркаш а. ДIадахача шера хIара Iаттагара 4,5—4,7 эзар килограмм шура яьккхаяр цар. Укх шера 5 эзар килограммага дIакхача уйла йолаш шоай низ дIакхоачар ду хьинар долча доиркаша.

* * *

Укх деношка «Южный» совхозе сомий бешамаш лелаерий семинар чакхъяьлар. Цига дувцарашка ладувгIаш бар «Искра», «Московский» совхозашкара болхлой а. Сомий бешамашкара балхаш мишта чакхдаха деза, фу дича сом дика хьувкъаргба дийцар ЧИНИСа воккхагIволча Iилма болхлочо В. Ибрагимова, лабораторе заведующе В. Шепелева, зIамагIча Iилма болхлочо В. Применка.

Теоретически - занятеш чакхъяьлча бешамашка бахар гулбеннараш. Шоай балха опыт ювцаш къамаьл дир «Южный» совхоза хьалха латтача болхлочо Х. Магомадова.

И. АСЛАХАНОВ,
Шалински района «Знамя коммунизма» яхача газета корреспондент.

БАЛХАШ СИХДЕННАД

Хаоттам талхарах март бетта шоаш дIадоладаь бIаьстан балхаш юкъагIа дита дийзар Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза кхаш леладерий. Из бахьан долаш цхьан-шин кIира уж тIехьадаьннилга кхета а деш, хIа аьнна балхаш юха дIадоладе мегаргйола ха хьама эттанге а шоай низаш тIадерзадаьд цар лоаццача юкъа ерригa укх бIаьсти шоай дIае езаш йола лаьттан культураш дIайийна яхара.

Массехк дийнахьа 560 гектара тIа мошача доакъаран аьлан лаьрхIа вIашагIъэбаь кени горохи, цхьа эзар гектара тIа ялата йола горохи дIайийнай Хамидов Висха, Самбулатов Мамеда, Хатаев Рамзана кулгалдеча коллективни подрядагIа къахьегаш болча механизатораша.

Кхы тIа 500 гектара тIа суданкеи эспарцети яха баьцаш, 1300 гектара тIа ялатаи силосаи лаьрхIа йола хьажкIаш дIае езаш ба кхаш леладераш. Уж балхаш а шоай ханнахьеи дикеи чакхдахара мел эшараш долаш ба ден сердалонагIа къахьегаш бола механизатораш. Цхьа саг вац царех ший балха норма дикка тIеххоачаш ца еш. ХIаьта царна юкъе яьржача социалистически яхье къахьегама овсарле эггара лакхагIа йолаш болх бу Мутиев Имрана, Адмиев Адама, Арсанов Султана, кхыбараша.

Дукха хьайбаш да совхозе кхоабаш. Царна ма эшша мошеи гIожен, концентрированнии доакъар хилийтара къаьстта боккха теркам тIабахийта хьалхеду цига ка бола ялат, рапс, кхы тайпа баьцаш. Цар дIалаьцад 6 эзар совгIа гектар хулаш дола кхаш. Царна шоай ханнахьа минеральни удобренеш а тайса подкормка яьй механизатораша.

ТIа-тIа сихлуш латт бIаьстан балхаш.

С. СУРХОЕВ.

Партийни вахар: перестройкеи кадраши

ХIАРАВАР БЕХКТОКХАМЕ ХИЛЧА

КПСС ЦК январски (1987 шу) Пленума материалаш ешаш, дукха хаттараш отт советски наха хьалхашка: фу де аьттув баьннаб, мишта тIаийцаб къахьегамхоша вай вахара ерригача оагIонашта эргалонаш яра бола парте стратегически никъ, сево новкъостал дергда халкъа боахаме данза даргдоаца хувцамаш де кадраш, актив оарцагIъяккха? Царна сихха жоп дала дезаш дар тхо: хIана аьлча соахка, сентябрь бетта парте Нохч-ГIалгIай обкома бюрос тIаийцача «Партийни балха тIа эргалонаш еча КПСС Малгобекски горкома балхаца долча кхоачамбоацарех» яхача соцам-тIа белгалдаьккхар цу хьакъехьара городской комитета дещ дар кхоачам болаш доацилга.

Фу хувцаденнад цу юкъа? Новкъа дале а социально-экономически дегIаахар сихдеча, идеологически балха, кадрови политике цIенхаштта хувцамаш хиннадац. Цхьабакъда, цхьаккха даьдац аьлча а нийса хургдац, гучадувлаш латт эргалонаш яра хьалхара зIиргаш. Масала, промышленни продукци хьаярен из маьхалъяккхарен планаш шийтталагIча пятилетка хьалхарча шера тIехкхоачашъяьй. Майра ала йиш цу хьакъехьара гIулакхаш укх шера а во доацилга. Договорни поставкаш кхоачаш ца ю предприятеш кIезигъеннай. Промышленноста керттерча доакъош, цу юкъе мехкдаьтта дар а долаш, боахама расчетага, шийна финансировани ярга далар дIададоладеннад.

Хьалхарча шерашка хинначул дукха а дукхагIа юртбоахама продукци хьа а яьй, пачхахьалкхенга ехка а ехкай района агропромышленни комплекса къахьегамхоша, соахкарен укх шера хьалхарча кварталеи планаш дукхагIдолча хьокхамех тIехкхоачашъяьй. Совхозаша чIоаггIа лаьгIдаьд шоаш деш хинна зе, рентабельни хулаш латт уж. Юртбоахаме шерра юкъеенай коллективни подряд, боахама расчет, дукхагIа хулаш латт интенсивни технологегIа леладу кхаш.

КПСС горкома аппарата, парткомий, юххьанцарча партийни организацей, советски, профсоюзни, комсомольски органий, боахама кулгалхой балхаца дукхагIа хиннад къахьа дале а дар дIаалар, гIулакх дизза чакхдаккха гIертар. Хьалха де дезар тIехьа дахац, ца эша каьхаташ кIезигденнад, дIайоалаш латт кабинетни балха стиль.

Горком цIенхашттагIа а кIоаргагIа а хьож кадраш хьалкхеяра, царна кхетам балара дешага. Цох лаьца дувцаш масал доаладе лов сона. Дукхача хана пленумашка, активашка, бюрошка цIенхаштта критика йора кирпичкаш ечей «Ачалуки» яхача минеральни хий доаккхачен заводий кулгалхоштен юххьанцарча партийни организацей секретараштен. Бахьанаш дукха дар: кхоачашъяцар эшаш йола продукци хьаяра, из маьхалъяккхара планаш, эсала вIаштIехьдаьхадар къахьегамхой балха хьалаш, предприятешта реконструкци яр тесса дитадар. ТIаккха мишта кхетайир шин завода администраце, коммунисташа шоашта яь критика? Къайле яц. тайп-тайпара.

Минеральни хий доаккхача завода кулгалхоша, коллектива бакъахьа кхетабир шийна баьккха бехк, шоай низ дIакхоачар дир цар тIехьабисар дIадаккхара. ЧIоагIлуш йоагIа материально-технически база, дукхагIа пайда эц дукха ха йоаццаш болх бе йолаялий тача кердача автоматически линех, кхы тIа низалащ вIашагIъехкай, юкъейоалаеш я предприятена цхьаккха зе деш йоаца полиэтиленах яь тара, шоай низаца дIаоттаеш латт продукци тIайоттаран Iойоассаеран лаьрхIа механизм. ТIеххьарчо боккха пайда лургба хIанзалца кулг кара деш хинна балхаш тоъал кIезигде.

Къоастадеш латт цхьадола социальни дешаш а: берий беши минеральни хьасташ долча профилакторин хьалъяр, подсобни боахам болабар. Де мел дезар даь даьннад ала гаьна дале а, коллективо тIехкхоачашъю планаш, хьалха тIадиса хинна декхар хIара бетта кIезиглуш латт, 70 процент гаргга дукхагIа хиннаб продукци хьаяра боарам. Чакхъяьннача квартала итогех предприятена районе йоаржаьча социалистически яхье хьалхара моттиг хьожаьй.

Мишта нийсденнад из? Эггара хьалха заводе керда директор хьожаваьрца. Наьха дегашка бода никъ лаха ховш, инициатива йолаш саг хиннав М. Марзиев. Иштта хул кадрови дош нийса къоастадича.

Кхыъкхе да кирпичкаш еча заводера хьал. Аьттув баланзар хьалха хиннача директора М. М. Бокова болх юхатетташ дола бахьанаш гучадаха, гIулакх тоаде ховргдолча специалистий барт кхотабе, гучаяханза йола таронаш лаха. Цахаддаш планаш кхоачаш ца еш хьайоагIа предприяти, хIаьта продукци арахецар тIа-тIа лохлуш доагIа. Заводе дIа мел хьежача кулг-кара ду балхаш да, эсала я къахьегама дисциплина. Хьадер кIезига хиларга хьежжа лоха да наьха алапеш. Цунах хьахулар — кадраш касткаста хувцаялар.

М. М. Боков цига директоралла хьожавеча хана горком тийша яр цо заводе лостам бергхиларах. Бакъда, сатийсар хиланзар. Белгал ца даькхача далац кхы цхьаькха а; талмастта бу болх завода партийни организаце, коммунистий авангардни лоархIамах вIалла дувца а дезац.

Цу тайпара хьал да ДРСУ а. Районера наькъаш кхы воагIа хила йиш йоацача дIакхаьчад. Машинаш дIа-хьа аха пайдана боацача баьннаб Малгобекера Горагорске бода никъ. ХIаьта из район республика столицаца ювзаши экономически эггара дарегIен бола никъ ба. Цу тайпара моттиг нийсъялара эггара хьалха бехке ба ДРСУ кулгалхой, специалисташ. ВIаштIехьдалац цар гIулакх бакъахьарча наькъа тIа даккха, дIадоладаьр чакхдаккха, балха эргалонаш е.

Дукха ха йоаццаш КПСС горкома бюрос балхара мукъабовлийтар Малгобекски технологически транспорта управлене цхьабола кулгалхой. Соцам тIа белгалдаьккхад, МУТТ начальника А. Чурилова, партбюро секретара Н. Будайчиева, эксплуатаце отдела начальника Х. Муружева парте горкома пленумашка, районни актива собранешка шоашта яьча критикана уйла ца яьлга. Шин строги выговор яь волча коммуниста А. Чурилова балха харцахьара стили методаши лелаьяй, финансови дисциплина телхаяьй. ХIанз а долаш да МУТТ балхаца ца даьр даьд яхилга. гIулакх во дац алийтар духьа бокъонца долаш дар хьа па алар. Эсала латт социалистически доалахье лораяр, цIенхаштта кхоачамбоацараш да машинашта списани еча, оатхалаш, узлаш, агрегаташ дIа-хьа луча. Цо аьттув лу къоалаш дара.

Управлене начальник А. Чурилов ше гIожа кулгалхо вар. коллективе лохача боарам тIа яр морально-психологически климат, болхлошта, специалисташта, юкъе барт бацар. Цунга хьежжа талхаш боагIар болх, мехкдаьттахошта, буурув деттараш та техника дIаухийтача дола кхоачамбоацараш дукхагIа хулаш латтар.

Иштта этта хьал дхьан кога тIа даккха низ кхачанзар партбюро секретара Н. Будайчиева, дукхагIдола дешаш къоастадеча ший инициатива йолаш вацар из. начальника ях-яххар дора. Партийни бюрос хIама дацар производства эффективность лакхъяра, Iилман техникан карагIдаьннараш юкъедоаладара. коллективе социалистически яхь йоаржаяра, бригадни хьисапе болх вIаштIехьбаккхара, къахьегамхой творчески хьинар пачхахьалкхен планаши декхараши кхоачашде тIадерзадара.

Кхо шу гаргга лайра районе цу тайпара гIурт, чурваьннача кулгалхочоа садетташ, цунца кхетам балара болх бе гIерташ. Цхьабакъда, коллектив ди тIехьа кетаялар мара дикалгахьа хувцадаланзар гIулакх. Начальника тIеххьа харцахьарча новкъа баьлар кхыбола болхлой, кхоачамбоацарий бIарчча курс хьахилар. Иштта а хадаш латта маза юххера а хоадабе безаш хилар.

Кхы а цхьа масал. Районе эггара йоккхагIйолча предприяте — «Малгобекнефть» НГДУ начальника коммуниста Н. Орехова характеристика ювцача хана, партийни собране из дош эсала нийчдаь хиларах, цига духхьал кулгалхо хеставар мара, цхьа критически дош дацар. ХIаьта Н. Орехова балха тIа кхоачамбоацараши гIалаташи кIезига дац. Геттара талмастта лел цун ший а цо кулгалдеча коллектива а болх эргабалар. Горкома бюрос боагIаш бола мах баьб цу гIулакхий.

Кадрови дош аттачарех дац. къаьстта чIоагIа зе ду цунна нах балхаш тIа касткастта хувцаш, дIа-хьа боахаш хиларо. Соахка районе хийцаб нийсса ахаш хIана бац аьнна керттера специалисташ, 16 процент юкъерча звенон кулгалхой. Цу тайпара моттигаш дукха я «Луч», М. Горькен ГI. Ахриевен цIерагIча совхозашка, цхьайолча промышленни предприятешка.

Хьалха болх беш хиннача гIулакх толхадарах дIаваькха кулгалхо кхычахьа доал де Iохувшавара масалаш а да районе. Хьахиннай ший тайпара кадраш. Хьаним ва аьнна цIи хилча, миччахьа балха дIахьожабаьб аьнна бе-башха дац царна. Хьаэцаргба вай дукхагIбола РАПО специалисташ. Хьалха цхьаьцца гIалаташ дар бахьан балхара дIабаьха нах ба уж. Царех ба цхьан хана хинна «Луч» совхоза, АТП директораш С. Хамхоев, С. Картоев. ШоллагIчо тоъал дукха моттигаш хийцай — лакхе аьнначул совгIа из хиннав АТП, тайп-тайпарча совхозий, «Сельхозтехника» керттера инженер, кирпичкаш еча завода директор. Ше дIа мел кхаьчача болх талмастта баьб С. Картоева, во бу болх хIанз из керттера инженер волча РАПО технически службас а.

ТIаккха райбыткомбината хIанзара кулгалхо М. Мержоев? Из — ше лакхера дешар чакх ца даьккха хьехархо ва, бархIшерерча школа директор хиннав, тIаккха горисполкома культура отдела заведующи, тIаккха СоагIапчара юрта Совета председатель, юххера а — районерча быта кулгалхо. ХIаьта гIулакхаш мишта латт? Кхоачашъяц райбыткомбината коллективо пачхахьалкхен планаш.

Во я цо кулгалдеча коллективера климат. Шоашта хьалхашка латта декхараш довзаш бац е директор а, е керттера инженер и. Боков а, е керттера экономист и. Картоев а. ДIа-хьа бехкаш доахаш. гIалаташ дIатIа-хьатIа тетташ багIа уж. Цар шоайла къувсача юкъа «ворда» ший лоIамагIа ахка йодаш латт.

Къамаьл дац ер статья Iойийшачо сихвенна хоаттаргда: Мичахьа хиннад горкома кулгалхой бIаргаш. «лазар» малагIа да ховш хилча дарба ца деш хIана баьгIаб уж? Аз жоп лургда царна. Новкъа дале а, дIадахача шерашка тоъал дукха гIалаташ Iоадаьд оаха, долаш дар къайлакхихьад, ца даьр даьд яхаш планаш кхоачашъяьй. КПСС XXVII съезда, тIеххьарча ЦК Пленумий решенеша хийцад из нийрча сурт, нах эргалонаш яра оарцагIбаьхаб. Шеко яц, кадрови политика чоалхане гIулакх долга. Цудухьа шийна бехк хилар а ца ихераш, бакъдар дIаалар коммуниста декхар да.

Кхыбола никъ бац.

В. ЕВГЛЕВСКИЙ,
КПСС Малгобекски горкома секретарь.

КХОАНА–МЕХКА ПРОТИВОВОЗДУШНИ ОБОРОНА БIУН ДИ

Фегарча доазоний хаьхой

ХIаца шера советски халкъон цун Герзашцарча Низашен дезду мехка ПВО эскарий Ди.

ПВО истори бохабе йиш йоаца бувзам болаш я вай Даьхен истореца. Советски Герзашцарча Низий турпалерча наькъаца. Мехко обороноспособность чIоагIъяра коммунистически парте, Советски пачхахьалкхено ю йоакхо бахьан долаш, ПВО эскараш тIехдика йолча техникацеи герзашцеи Iалашдаьд. цар кIийле латт боккха тIема низ болча авиационни подразделенех, зенитни ракетни эскарех, радиолокационни комплексех, управлене автоматизировании системех.

Бус а дийнахьа а, шера моллагIча хана ПВО бIухой социалистически Даймехка доазонашта ха тIа латт.

СУРТАШ ТIА: 1. тIемей политически кийчон отличник, 1-ча класса тIема летчик, капитан А. Н. Красниченко полет чакхъяьнначул тIехьагIа. 2. ТIема дежурстве латт.

Н. АКИМОВА,
В. КУЗЬМИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Советски сигале лораеш

АПН корреспондента Федосеев Степана хаттараштa жоп лу противовоздушни оборона бIун главнокомандующе — СССР оборона министра заместителя, авиаце керттерча маршала Колдунов Александра.

— МалагIа лоархIам а моттиг а дIалоац противовоздушни оборона БIуно мохк лорабара системе?

— Къайле яц. Советски Союза а иштта социализма кхыча мехкашта а нападени яра тайп-тайпара сценареш йолаш хилар. ВIашагIкхийтта Штаташ ядерни бIаьшаре дIайолаелча денз тIема доктрина яхар а деш хьайоагIа цун кIийлен тIа массаза хиннад хьалхагIа хIама тохар, ядерни герз хьалха юкъедоаладара йола массазара кийчо хилар. ХIаьта хIанзарча хана а цар тIема доктрина хьалха санна наступленена лаьрхIа я. Из бакъдеш ба — Вашингтона хIанзара милитаристски никъ, НАТО пачхахьалкхенашка, Советски Союза, иштта кхыча социалистически пачхахьалкхений доазонашта юхе фегара нападене хIанзара средстваш дIаовттаяр, ядерни герз космоса тIа даккха гIертар. Цу хьалашка противовоздушни оборона стратегически лоархIам болаш я, агрессора цIаьхха тIакховдар юкъагIдаккха таро луш бола низ ба из. ПВО доакъош шоай декхар безам бале герзашцарча низий кхыча тайпаща цхьана а, хIаьта иштта шоаш а кхоачашде йиш я. Ховш ма хиллара, цар машарерча хана а массаза ха деш да.

— Противовоздушни оборона БIун дIаьхий тIема истори да...

— Бакъда. Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци яьккхачул тIехьагIа чура контрреволюцин доазол дехьара интервенташи герза низаца къона Советски республика сахоададе гIертача, вай из лораяра духьала овтта дезаш хилар. МоастагIчун авиацеца къовсам лоаттабара лаьрхIа йола хьалхара подразделенеш ЦIеча Эскара доакъошца цхьана хьае йолайир. МоастагIий бохабир. Цхьабакъда, уж шоай планаш тIара бовланзар. СССР духьала керда тIом бара кийчо е болабелар. Капиталистически мехкашка сиха дегIаухар авиаци къаьстта бомбардировочни. ХIаьта Советски Союза ший аргIагIа доагIаш дола де дезараш тIанийцар. СССР духьалара фашистски агресси дIайолалуча хана ПВО БIун духкала а, дика кийчо яь хилара а оагIорахьара дегIаденадар.

ТIема хьалхарча хана геттара халача хьале ПВО бIу моастагIчун тIех низ болча авиацен чIоагIача наступленена духьала эттар. тIема способность йоайинзар, цхьан ханна цун танкашцеи пехотацеи тIом а беш, шоаш лораеш йолча объектех доккхагIдола дакъа фегара тIом беш доха ца дайташ лорадир.

ПВО БIуно доккха лоархIаме дакъа лаьцад йоккхий промышленнии стратегически центраш лораеча. Масала, 1941 шера июль бетта денз декабрага кхаччалца немецки авиаце Москвана 122 налет яьй, цига дакъа лоацаш яр 7146 самолет, цхьабакъда, города 229 мара хьатIакхачанзар. вешта аьлча, кхо процент совгIа. Москва сигален тIа иштта цунна тIакхоачача ПВО тIемахоша моастагIчун 1300 самолет йохайир.

ПВО БIун эггара хьалхарча декхарех дар коммуникацеш лорайир, къаьстта машиннаькъа а хин а. Фронтови коммуникацеш лораяра хьакъоастабаь бола ПВО низ а средстваш а тIема хана цахаддаш дукхагIа хулар. Иштта, 1944 шера 1-ча октябре из декхар кхоачашдеча дакъа лоацаш яр 34 процент истребительни авиаци, 32 процентал совгIа юкъера зенитни артиллери, иштта 54 процентал тIех зIамагIйолча калибра яр. ПВО БIуно хьинаре новкъостал дора Военно-Воздушни Низашта сигала доал дара тIехьа цар лоаттабаьча къовсаме, хIаьта доал де вIаштIехьдаьлар 1943 шера аьхки денз.

ТIема шерашка цахаддаш дегIаухар ПВО БIун тIема низ, кердайоахар организационни структура. Цхьадола кердадараш хьахилар цар тIема искусстве. Цун эггара лоархIамегIдар противовоздушни оборона объективничунгара зональни системага ялар. Шерра юкъехкувлар лоархIаме объекташ, сухопутни доакъоша керттерча лостамашка чакхдоаха гIулакхаш лорадара лаьрхIа низа а средствашта а массировани яра йола принцип. ПВО-на къаьстта керда дар гобаьча моастагIчун группировкашта фегара блокада яр. Цхьайолча моттигашка ПВО БIун тIема гIулакхаша шоай масштабашка а, лаьрхIар кхоачашдарга а диллача противовоздушни операце лостам тIаэцар.

— ТIом чакхбаьнначул тIехьагIарча шерашка Iилма-технически революци ярах Советски Герзашцарча Низий деррига тайпаш эргадаьлар. МалагIа хувцамаш хиннад ПВО БIунашка?

— ТIехьагIо противовоздушни оборона БIунаш кердадахара лард хилар Сийлахь-боккхача Даймехка тIема опыт. Из дIадехар иштта дунен халкъашта юкъерча хьало, хьалхле лелаеча капиталистически мехкаша фегарча наступлене керда средстваш чIоаггIа дегIаккхувларо. Советски Союза а иштта кхыча социалистически мехкашта а гонахьа тIема базаши плацдармаши хьаеш латтар. Мохк фегарча агрессех лорабар духьа 1954 шера мае КПСС ЦК-си СССР Министрий Советои ПВО БIу дIахо дегIаккхувларах, цун структура кердаяккхарах, технически тоаярах бола соцам тIанийцар. Поршневи истребителаш реактивни самолеташка йоах. ВНОС бIу радиолакационни станцещца Iалаш а беш радиотехнически доакъошка боаккх. Артиллерийски герз реактивничунца хувц.

Укх тIеххьарча итташ шерашка ракетни, авиационни, радиолакационни техника массехк ноахал хувцаденнад. ПВО БIун организационни структура кердаяьккхай. Тахан цар герзашцарча низашка Iалашъяь я духьаленаш яра боарам мел боккха хиларах кхача езача дIакхоачаш хиларан шерра диапозон йолча лакхаленашка целеш хIалакьяра эффективность лакха йолен зенитни ракетни комплексаш, моллагIа хIама хьалацара йола хIанзара авиационни комплексаш, радиотехнически разведка тешшаме средстваш, управлени яра автоматизированни системаш.

ПВО Доакъой я дика Iомаяь ший состав. дика кийчъяь командно-политически инженерно-технически кадраш.

— ПВО БIун тIем тIа фу де могаргдолаш санна хет хьона?

— ПВО БIун керттера тIема низ — зенитни ракетни бIу. Цунна истребительски авиацеца цхьана мехка лоархIамера объекташ эффективно лораяра тешшаме Iалашо е могаргда. Зенитни ракетни бIу Iалашбаьб зенитни доалдеш йолча ракетащца самолеташ, ткъамаш дола ракеташ, вертолеташ, дрейфующи аэростаташ. иштта кхыйола фегарча наступлене средстваш хIалакьеш йолча тIема комплексащца.

Тахан тIема чаккхе секундаша къоастаю. ХIаьта цу секундех дукхагIа пайда эц ПВО БIун средствашта автоматизированни управлени яра новкъосталца моастагIчоа дов а деш. АСУ-с фегарча хьалах йолча информацена тохкам бу, объекта координаташ белгал а яьхе из хIалакьяра эшаш йола информаци дIалу. Саг — машина яхача звенос ма доагIа дIа-хьа гIулакх леладар, личии состава тренировкашка карагIдаьнна а ца Iеш, иштта цун кIоаргача знанещца а карагIдоал.

ПВО БIун тайпаех эггара маневренни я авиаци. ТIахьожаяран герзаца Iалашо яран керда комплексаш тIайола ПВО хIанзарча ханара истребителаш могаргдолаш я гаьнна вола фегара моастагIа хIалакве, лакхаленийи фегагIолла дIавахара сухалийи шеррача диапозоне гарга а ухаш объекташца дийнахьа а бийсана а чоалханеча метеорологически хьалашка къовсам лоаттабе.

ПВО БIун технически Iалашоно, личии состав тIехдика Iомаяь хиларо хIара ракетни пуск лаьрхIачунга кхачара практически Iалашо ю. ХIаьта шоллагIча дунен тIема шерашка моастагIчун цхьа самолет хIалакьяра юкъера лаьрхIача 800 кхоачаш зIамигача калибра артиллерийски снаряд йоайора, е 10 эзарнега кхоачаш йоккха калиберни пулеметни патрон.

— Стратегически ядерни потенциал дегIаккхувлара планаш кхоачашъеш, ВIашагIкхийттача Штаташа эргайоах йолаш йола Б-52, иштта хьаду Б-1Б. «Стелт» яха «самолет-невидимка» санна йола стратегически бомбардировщикни керда типаш, хьаю стратегически тактически лоархIам бола крылати ракеташ, ядерни герз космоса тIа даккха гIерт. Кийча бий-те ПВО БIу фегара-космически нападенена йолча перспективни средствашца къовсам лоаттабе?

— Эггара хьалха, Советски Союз ядерни а кхыдола а герзаш Iоадара духьала я. Цо дуккхаза дIаьхад космос массаза машаре хила еза, космосе США-с дер де лерхIаш яц. Нагахьа санна эшаш хуле цунна дала жоп а корадоагIаргда вайна, хIаьта из США-на хетача тайпара хургдац. Цхьабакъда, из хургда «седкъашцарча тIемий» программа мах боацача яккхара дола жоп.

ШозлагIа, тIема гIулакхе массаза дIайода къовсама процесс, цунах дукхагIйолча хана «бронеи снарядийи къовсам» оал. Кхыча дешаща, хIара наступлене средства цахаддаш керда лоравалара средство хьакхолл. Нагахьа эшаш хуле вай моастагIчун перспективни средствашта духьала тIом бе кийча да. Вай герз, СССР Iилма-технически экономически потенциал керда эшаш йола тIема техника хьае могаш хилар, цо вайна чIоаггIа тешам болийт моллагIча агрессорах мохк тешаме лорабергхиларах.

(АПН).

Хьайбаш дорстадеча ферме

«Сийна Кхера» яхача моттиге я «Назрановский» совхоза чуоттадаь доахан кхоаба ферма. Боахама дулха хьаст ба из. Цига доаккхача дулхах кхоачашъю цо планаш.

Ший тайпара хул укхаза йоала бIаьсти. Шаьрача моттигашка мо михо дIа-хьа уладац дохх. Сатийна я. Малх гучабоаллаше а аьлешка дIалочкъ дохк. Из къайлабоаллаше хьа а гIаьтте «кIайкий» тIатулл босенашта.

— Цхьа хIама дика да укхаза, — йоах ферма бригадира Аушев Дауда. — Iай Iаяха шийла хилац укхаза, базашка кIезига чудувл шийла михаш.

Харц дац. Iалам хьанийна, тайжа да укхаза. Городе санна гIар-тата дац. Шортта цIена фо да. Телевизораш я хIара дезала цIагIа. Почта яхь. Радио а я. Тикаш ух каст-каста.

— Ший ханнахьа я а яьй хьаотт райПО-ра автолавка, оаха хьалха шийга да аьнна товараш а дахьаш. — аьлар скотницас Албогачиева Зейнапа.

Зайнап дика къахьегамхо я. Цун мар — Жабраил а ва цунца хьайбашта доал деш. Подрядни дезала звено я цар яр а. Цу шинне цахаддаш чуоттадаь кхоабаш хул 150 бежан. Цхьа парти дулха дIалушше а зIамигача Iаьсий Iул хьаэц. Укх шера январь бетта дулха-комбинате дIачуялар цар иштта кхаьба 150 сиргIа. Юкъера лаьрхIача хIаранех 400 килограмм хилар.

Доакъара эггара халагIа йола ха я хIанзаръяр. ХIаьта а Жабраилен Зайнапен Iаьсий дегIа эсала дац. планал совгIа IотIадетталу царна дозал. Иштта кхоачашду цу звенос Кхачан программах шийгара доагIа декхар.

Ерригаш а цу тайпара подрядни 5 звено я «Сийнача Кхере». Царех шиъ (вай йийцар а йолаш) дулха лаьрхIа дола хьайбаш кхоабаш я. Цар декхар — хIара сиргIалга дозал 250 килограммагара 350 — 400 килограммага дIакхачийтар. Вокх кхаь звенос ерригача совхоза фермашкара хьадоаладаь хIаранех 100 килограммага кхаччалца дозал хула хьайбаш 250 килограммага дIакхоачийт. Цул тIехьагIа уж дIалу дIахо дорстадара кхыча звеношка.

Чуоттаяь уж кхоаба шоллагIа йола звено дезала яц, доттагIий я. Шоайла чIоагIа дIа-хьа безаш а хьашт долаш а къонахий ба Джугустов Бахьаудини Болотов Iийсаи. Цудухьа звенош вIашагIйохкача хана а цхьана хила лаьрхIар цар. Барттайна къахьег шинне а. Цар феврале дулха дIаеннача 200 сиргIо а диллар дикка дулх — 80 тонн совгIа.

Март бетта а дукха хьайбаш дIадигад укхазара дулха-комбинате. Квартальни план дикка тIехкхоачашъяьй.

Деррига хIанз чуоттадаь кхоабаш дола Iула — 850 бежан да укхаза.

— Фуд иштта дулх дIадала планаш кхоачашъе шоана низ-хьинар телар? — аьнна хаьттар аз Джугустов Бахьаудинага.

— Тхона низ телараш — тха юххьанцара звенош я, — аьлар цо. — Диза, дегIа тенна хул Умарова Фадиманеи Медов Къурейшеи звенос тхона хьачулуш дола Iаьсий.

Ер мугIараш яздалехьа къамаьл хилар са совхоза директораца Дударов Батыраца.

— Атта Iа дац оаха чанхдоаккхаш латтар, — аьлар цо. Эггара хьалха тха халонаш ювзаенна я доакъар низткъа мара тоъаш ца хиларца. ХIаьта а, хьайбаш леладерий маькаралца, цар хьинарца Iангара доалаш латт тхо. Царна хьинар телар дика болх бейтар — эггара хьалха подряд я. Цу хьисапе болх беш я тха хьайбай боахаме мел йола подразделенеш.

М. ЗАНГИЕВ,
тха собкор.

Къа ца хьийгача толам хилац

Эггара хьалха вIашагIйоллача хана духхьал шоай боахама къахьегамхошта дулхи шурен лоаттае аьнна лаьрхIа яр «Орджоникидзевский» яхача совхоза шурийтоварни ферма. ХIаьта дукха ха ялале из ферма дIахо а шеръе лаьрхIад хьайбаш леладераша. Хьалийр доахан чулоаттаду йоккха помещени. Кхычахьара доаладир дикача фух дола къона доахан.

Иштта дIаболабелар совхозе хьайбаш леладара болх. ДIадахача шера Черсий-Балкхарой АССР-ра доаладаьд 50 шинар, «Бамутский» яхача совхозера — 22. Цу гIулакхо таро хилийтай хьалха хинна фух доацеи цамогаш долеи доахан юкъера дIадаха. Царна меттел дIаотт юххьанца дахка къона доахан.

— ХIаьта а, — йоах совхоза директора Бисултанов Шамхана, — шура йоаккхилга лаьгIдалийтадац хьайбаш леладераша.

Дикача фух дола доахан вIаштIехьдахарал совгIа кхы дуккха балхаш а даьд совхоза къахьегамхоша. Ховш да дукхагIа хьайбай продукци яккхара эггара хьалха де дезар кхоачам хиллал дика доакъар Iалашдар долга. Из болх лерттIа вIаштIехьбаькхаб укхаза. ХIаьта доакъарийна кхыча боахамашта а гIо ду совхозо.

Хан-ханнахьа люцерна. йол. дика силос, ча, концентраташ тел доахана. ХIаьта укх Iанна доакъара свекла а тийннай царна.

— Доакъар сов а доалаш Iангара даьлар тхо, — йоах ферма бригадира Вакараев Темаркъас. — ХIаьта хIара хьайбаш леладер гIерт доакъар кходе, из зехьа доа ца де. хIана аьлча хозрасчетах я тха ферма. ХIара болхлочо кхетаду шийна хьалхашка латта декхар, бехктокхам.

Кхыча тайпара из болх хила йиш йолаш а бац. хIана аьлча укхаза къахьегаш бараш шоайла гаргара нах ба. Иштта ферме скотникал болх беш ва бригадира воша Тепса. Цун воI Рамзан а ва скотник, хIаьта бригадирен Рамзанеи истий Малкани Мадинеи доаркаш ба. Берригаш а цхьа дезал санна къахьегаш ба укхаза.

ДIадахача шера айса лелабаьча 20 Iаттах хIаранегара 2617 килограмм шура яьккхар аз, йоах Мадинас. ХIаьта укх шера 3 эзарнел тIехъяла лаьрхIад аз. Иштта декхар оттадаьд шоашта хьалхашка Ибрагимова Баянтас, Люсаева Розана. Шоай дош чIоагIа леладу цар. ХIаране юкъера лаьрхIача 11,5 килограмм шура йоакх цхьан Iаттагара. Из хул соахка укх хана лаьккхачул 5 килограмм дукхагIа.

Доахан дикача фух дарашца хувцаш латте а, йоах бригадира, тха вIаштIехьдаьннад хьалхарча кварталах шура йохкара план тIехкхоачашъе. Оаха ехкай 370 центнер. Из хул планал 20 центнер дукхагIа. Шурий хьоанал 4 процентал лакхагIа я. ХIаьта кхоачашъяьй дулх дохкара план а.

ЛоархIам болаш да хьайоаккхача хьайбай продукцега дIабода мах лоха хилар.

Доахана Iодаь Iаьсий унахцIена да. цар сиха дегI дахь. Уж хьадоккха хилча шинарташ деттача доахах дIатохаргда, хIаьта сиргIалгаш дулха лаьрхIа чуоттаергья. ХIанз дийнахьеи буси цхьан килограммал совгIа дулх тIакхет царех хIаранена. Из да царна гIулакх дика делга, хан-ханнахьеи эшшаш долеи доакъар телилга.

Дийнахьа 11 килограммал дукхагIа шура йоакх ферма хIара доярка цхьан Iаттагара. Из боарам кхы лакх а беш Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача денна накъабаха а пачхахьалкхенга шурен дулхи дохкара пятилетка шин шера план цу денга кхоачашъе а лаьрхIад. ферма хьайбаш леладераша.

М. ХАМЗАЕВ.

ИНДИВИДУАЛЬНИ КЪАХЬЕГАМАХ

КПСС XXVII съездо программа оттаьй мохк социально-экономически дегӀабоагӀаргболаш эргалонаш ярай сухалбаран. ДӀахо а наьха хьал-таро тоаяра хӀара дезала, хӀара сага вахар хьал долашагӀа хилийтара лоархӀам болаш я цу съезда решенеш.

СССР Конституцега хьежжа дӀадаха шу чакхдоалаш арадаьннача «Индивидуальни къахьегамах» долча Закона тӀа йоах: СССР-е индивидуальни къахьегам лелабе бокъо я кустарно-ремесленни промыслай, юрта боахама, наьха хьашташ кхоачашдеча сферашка, иштта йиш я гражданаша хӀаране шеи цун дезала членашеи шоаш къахьегаргдола кхыдола балхаш де а. ХӀаьта паччахьалкхено ше дӀанийсбу индивидуальни къахьегам, общества болча пайдана из дӀатӀа а берзабеш.

Паччахьалкхено гражданий из болх лоархӀ наха кхы а дукхагӀа товараш арахецаран наьха хьашташ кхоачашдаран бола совлен хьаст, цунца цхьана материальни производствен социальни планей гӀолла халкъа боахама, паччахьалкхенна зе а дергдоацаш. Цхьаболча балхах кхеташ, талант йолаш болча наха, Ӏаьдала балхах шоай мукъа ха йолча хана, хӀаьта иштта пенсионераша, бера хана денз болчеи, къахьегамеи, тӀемеи инвалидаша шоай специальностех наха эшаш дола товараш хьаду.

Къахьегама предметаши средстваши укхаза хила еза моттигера фондах йоаца сырье, нахага йохкаш йола производства отходаш, розничи торговлех йохка материалаш. Къахьегарга хьежжа цар дика хьаяь хӀамаш дӀаэц, хӀаьта царех гражданашта пайда боал — из хул цар дезала бюджета совлен хьаст. Цу законо яххача тайпара, моттигерча Советий исполкомий бокъонех баь пайда финансови органий учете хила беза. Нагахьа санна, цхьан шера кустарно-ремесленни промыслах баь пайда 840 сомал, квартираш наха чуӀе дӀаялларахи, кхыдола кагий гӀулакхаш леладарахи баь пайда 300 сомал тӀех ца боале цу ахча тӀера подоходни налог тела езац, хӀаьта финансови органашка регистраци е а езац.

Нагахьа санна баь пайда цу ахчал совгӀа хуле, финансови органаша цунах подоходни налог йоаккх, шера массехказа цхьатарра долча доакъоех из паччахьалкхен бюджете дӀатела езаш. ХӀара квартале цар дӀател шера йоагӀача налогах 25 процент.

Нагахьа санна саго шера шийна беш бола пайда лакхбеннабале е лохбеннабале, цунна перерасчет ю вокха квартале налог дӀалуча хана. Шу чакхдаьлча е из болх сага битача шера йоагӀа налог лоархӀ цо баьча пайданга хьежжа: дукхагӀа ахча ийцадале цунгара налог дӀатӀаех, кӀезигагӀа ийцадале — хьатӀалу цо заявлени дӀачуенна 15 ди далале. Промысле дакъа лаца безам бола дуккхабараш налогаш йоккха хилар кхер. Ала дезаш да уж налогаш, керттерча даькъе, вайна Ӏаьдала болх барах хьадоагӀача алапена кӀала сецараш санна йолга. Бийдали материалаши Ӏалашъяра, къахьегача хана, болх бе эшаш йола помещени оттаеш саго шийгара дӀадахийта ахча а лоархӀ налог тохача хана. Бийдалахи материалехи дӀадаха ахча паччахьалкхен розничи маьхел лакхагӀа хила йиш яц. Кхыча тайпара аьлча, саго баьча цӀенача пайдах тох налог.

Масала, хьожаргда вай цхьан шера лаьрхӀача индивидуальни къахьегарах финансови органаша вай республике цхьадола балхаш дарах мел налог тох:

1. Кога гӀирс тоабарах саго къаьсттача хана 1512 сом цӀена пайда баьб шийна, хӀаьта цунах йоагӀа подоходни налог хул 139 сом.

2. Портнойс цхьан шера шийна 1580 сом цӀена пайда баьб, цунах йоагӀа подоходни налог я 147 сом.

3. Ший хӀамаш маьхала яьхача вязальщицас ийцад 1371 сом, цунах йоагӀа 134 сом подоходни налог.

4. Автомашинашта технически гӀулакх дарахи ремонт ярахи мастеро даькхар 3236 сом, цунах подоходни налог яла еза 474 сом.

5. Ше хьаяь кийнаш, фуражкаш йохкарах портнойс 1605 сом даькхадале подоходни налог 150 сом да.

6. Плотнико, столяро е каменщико ше баьча балхах 1632 сом ийцадале, подоходни налог хул 155 сом.

7. Цергий лоро е технико-протезиста ший цӀагӀа баьча балхах 2730 сом цӀена ахча даькхадале 816 сом подоходни налог лу цо.

8. Пушной оакхарий (нутрий) леладеши уж дохкаши волчо 545 сом цӀена пайда баьб, цу тӀера налог яла еза 71 сом.

9. Квартира наха ха яккха чуӀе дӀалуш волчо 450 хьанийцад. Цунах 43 сом подоходни налог яла еза.

Уж подоходни налогаш оттаяра бахьан да индивидуально къахьегача саго паччахьалкхен юкъара рузкъа ший балха юкъе доаладелга: хий, электроэнерги, газ, помещени, базар, доакъар, кхыдараш.

Ший индивидуальни къахьегама регистраци яра деклараци Ӏо а язъяь, из дӀаяла еза ше вахача моттигерча халкъий депутатий Совета исполкомага. Цо болх бе бокъо лургъя. Цо из бокъо елча финансови органаша. йоагтӀаш йола расчеташ а йийя, регистрационни удостоверени е патент хьалу.

Баьча балха тӀахьожам ца лоаттабича балац. Цудухьа финансови органаша лоаттабу из, хӀаьта саго баьча пайданга хьежжа цунна подоходни налог оттаю. Шера диазза, хӀара квартале цкъазза финансови инспектор хьож баьча балхага, хӀана аьлча подоходни налог оттаяра гӀулакх нийса хила деза. ЦӀагӀа дарба деш бола лораш декхарийла ба учета книжка леладе. Цу тӀа дӀаязбеш хила беза дарба дайта хьаухараши царгара хьанийца ахчеи. Цу книжкана регистраци ю моттигерча финансови органе. Цул совгӀа цӀагӀа дарба деча лорашка хила деза здравоохранене отдело хьаденна амбулторни книжка а.

Кустарно-ремесленни болх лелабеча наха даьккха ахча гуччахьа хургдолаш уж декхарийла ба хьаухаш бола нах учета книжка тӀа дӀаязбе а. царгара хьанийду ахча цу тӀа лоархӀаш хилийта а. Из порядок ца лелайойя, закон телхаделга лоархӀ цунах.

Белгалдаккха деза кустарно-ремесленни промысла цхьадола балхаш индивидуальни хьисапе де йиш йоацаш долга, хӀаьта кхыбола нах чуувттабеш, царга шийна болх байта йиш йоацилга.

Индивидуальни къахьегама балхах долча кердача Законо яххача тайпара, 1987 шера 1-ча мая денз СССР ерригача территоре тӀа бокъо яц кустарно-ремесленни промысла укх тайпара балхаш де:

1. Пачахьалкхенга дӀачуяла езача пушной оакхарий маьхерча цӀокех хӀамаш хьаеи уж йохкеи.

2. Химически парфюмерно-косметически хӀамаш хьае.

3. Дохьаж доаллен наркотически, иштта лекарственни хӀамаш хьае.

4. Безача маьха металлах, кхерех, янтарах хӀамаш е.

5. МоллагӀа дале а герзи цунна эша хӀамаши, лелхаш йола веществаши хьае.

6. Капировальни аппараташ, штампаш, штемпелаш, печаташ, шрифташ хьаде.

7. Маьха дезача металлах, кхерех, янтарах яьча хӀамашта ремонт е, е царех кхыйола хӀама хьае.

8. Ловзарий заведенеш, аттракционаш, банеш лелае, азартни ловзараш вӀаштӀехьдаха.

9. МоллагӀа дале а, герза ремонт е.

10. Къаьст-къаьстача специальностех, здравоохранених долча СССР законодательства яххача тайпара, дарбан болх лелабе.

11. Юкъерча школай, профессионально-технически, юкъерча лаьрххӀан лакхерчеи СССР дешара заведенешта юкъе ца доагӀача предметехи курсехи занятеш лелае.

12. Зрелищни гӀулакхаш вӀаштӀехьдаха.

Кхы юхе мел диса кустарно-ремесленни балхаш де йиш я, нагахьа санна союзни республикай Министрий Советаша е СССР кхыча законодательни органаша уж ца дайта оттадаьдеце.

Ала дезаш да, цхьабола нах шоаш беш бола болх лечкъабеш, учет лелае ца тугаш болга. ХӀаьта шоаш гучабалар а кхер уж, хӀана аьлча кӀезига дац иштта бараштa ӀотӀатохаргдола гӀод. Цудухьа аттагӀа да ший балха регистраци а яйта, бокъо хьа а ийца сатийнна къахьийгача.

П. ГОЛЕЩИХИН,
НГӀАССР финансай министр.

ВОТИ ВАРГА ЦА ХЬЕЖАШ

Нах дӀа-юха кхувлара лаьрхӀа йолча городерча автотранспорто во болх беш хиларах дукха каьхаташ ух укх тӀеххьарча хана «Сердало» редакце. ГӀулакх ма дарра техкачул тӀехьагӀа гучадаьнна сурт да веларгволаш дац.

Аз лаьрхӀар массехк маршрутех лелае езача пассажирски автобусаша болх мишта бу хьажа.

...Ӏуйрийна ворхӀ сахьат доалаш латтар. Дукха нах гулбеннаб 19-ча маршрутах лела автобус сецача моттиге. Итт минот, пхийтта минот яьннай, йоагӀаш яц автобус. Даьннад ах сахьат автобус кхачанза я. Ха дӀа ме йода дукхагӀа хьагуллуш латт нах. Цар чӀоагӀа сагот дубалха тӀехьабоалаш латт цхьабараш, хӀаьта вожаш тхьовре а тӀехьабисаб.

19-ча маршрутах лела автобус ца яр бахьан тахкара Грозненски машиннаькъа станце коа йоаллача диспетчерске чувода со. ЧӀоагӀа елаенна духьала йоагӀа (со журналист волга хайначул тӀехьагӀа) диспетчер Юркова.

Автобус хӀана яц аьнна, аз даьча хаттара жоп а ца луш, бокъала а тха автобусаш лела наькъаш тоаде оаладалар Ӏа горисполкома хьакимашка, йоах цо. Аз юха а хетт — 19 маршрутах лела автобус хӀана яц. Циггa гучадоал цу маршрутах лелараш ерригаш а кхоъ мара автобус йоацилгеи царех цаӀ лине тӀа араьнна цхьа рейс яьчул тӀехьагӀа еха а еха гараже яхалгеи.

Ӏуйрийна 10 сахьат доалача хана мара хьакхачанзар номер 83—40 йола Рашидова лехка автобус а. Из а 19 маршрутах лела везаш хиннавар. Пхи рейс ца еш йисаяр из тӀехьаваларах. ТӀехьависара ше вӀалла а бехке хеташ вацар Рашидов.

— Аз фу дергда, бензина талонаш хьаэцаш гайнав со, — йоахар цо.

Иштта 5 рейс юкъах яьккхаяр цу дийнахьа номер 53-40 йола автобуса тӀа болх беча 16-ча маршрутах лелача Семенова а. Цо а аьлар гараже бензина талонаш хьаэцаш гайнав ше, аьнна.

Автобусашка хьежа кӀорда а даь нах, новкъа йодача моллагӀча автотранспортаца ваьл-ваьннар водаш кӀезиг-белар. Автобусаш яцар аьнна шоай гӀулакхашка ца хьежача, балха ца бахача мича боал уж.

Цу ханна диспетчерске чуваьлар 104-ча маршрутах лелача номер 06-72 йолча автобуса водитель Мусаев.

— Алевтина Григорьевна, са автобус ехай. гараже ца вахача валац, — аьнна дӀавахар из а.

Саг цецваллал хӀама дар из цу дийнахьа 28 марте хиннар-м. ВоагӀ-воагӀар автобус ехай, гараже ца вахача валац аьле дӀаводар. ХӀаьта тӀехьагӀа гучадаьлар из тайпа хӀама хӀара дийнахьа яхар санна хулаш долга.

ДукхагӀча даькъе духхьал лине тӀа араьннай аьнна отметка яр духьа еха йоллаше а, гаражера машинаш араювлийташ дуккха моттигаш нийсъеннай вай ювцача Грозненски номер цаӀ йолча автотранспортни предприяте.

— Оаха фу дергда тхоаш низагӀа гаражера ара лехкаш хилча, — яхаш бар дуккха водителаш. — Тха хьакимашта бе мичад автобус ехаяр е ехаяцар аьнна, тхо лине тӀа арадаьлча. Шоай аргӀагӀа лакхе латтача кулгалхошка хӀара дийнахьа рапорташ тел цар дукха хӀама ца эшаш ерригa а автобусаш болх беш я яхаш. ХӀаьта из харц ма дий, — йоахар цар.

— Городерча наха гӀулакх дераш дукхагӀча даькъе тха гаражера автобусаш я, — аьлар ГПАП-1 начальника Т. Ошаева. — Тхоай ма хулла пассажирашта дикагӀа гӀулакх де а гӀерт тхо. Цхьабакъда, вай городера наькъаш шоана гуш ма дий во долга, из бахьанце каст-каста йохаш линеш тӀара ювл автобусаш. Духхьал дӀадахача шера наькъаш во хиларах 980 пневморессор доха-даьд оаха, кхы мел дар-м аз дувца а дувцац. ХӀара рессора мах 160 сом ба. ДӀалоархӀаргда-кх Ӏа духхьал рессорех оаха мел ахча дӀадахийтад.

Шоай болх лерттӀа дӀа ца бохийтача кхы а дукххача бахьанех дийцар сона начальника. Бакъда, цунга ладийгӀача дерригa а кхоачамбоацараш цар бехкагӀа нийслуш дацар: бехке наькъаш тоа ца деш, лерттӀа автобусашта сеца моттигаш вӀаштӀехьа ца йоахаш, йӀаьххача хана квартираш ца луш йола горисполком яр.

— ВорхӀ шера шиъ мара квартира еннаяц тхона горисполкомо, — яхаш чӀоагӀа раьза вацар Ошаев.

Цо мел дийцар бакъдар, во да городера цхьадола наькъаш, из бахьанце дукха транспорт йох, лерттӀа вӀаштӀехьъяьхаяц остановкаш, водителий социально-бытовой хьалаш а дикагӀа хилча хӀама доацаш да. Цхьабакъда, керттера дар из дац. Керттера дар да автопредприяте болх кулгалхоша лерттӀа вӀаштӀехьа ца баькхалга. духхьал из бахьан долаш хьахиннад лакхе белгал мел даьха кхоачамбоацараш.

Хьаэцаргда вай ер масал. Ӏуйрийна автобусаш лине тӀа арайоалача хана диспетчерске бӀаьннел совгӀа саг хул. Уж ба путевкаш, маршрутни листаш хьаэца баьхка водителаш. ХӀаьта уж наькаташ хьателаш вар цхьа диспетчер мара вац. Селлара болча наха путевкаш дӀаекъалга атта гӀулакх доацилга ховш да. Массехк сахьат доал водителаш лине тӀа арабовлалехьа. Цох хьахул хьовзам: цкъа-дале, водителаш ханнахьа лине тӀа арабовлац, шозлагӀа-дале, автобусаш ханнахьа хьа ца ахарах хӀара дийнахьа бӀаьш пассажираш балха тӀехьабус.

ДӀадаккха йиш йолаш дий из кхоачамбоацар? Атта йиш йолаш да. Из-м водителаша шоаш а йоах. Путевкаш хьатела (къаьстта балха ди дӀадолалуш) шиъ-кхоъ диспетчер Ӏохоавича Ӏалаьмате сиха дӀагӀоргболаш болх ба-кх вӀалла аргӀа а йоацаш.

Иштта боккха кегар ба доагора талонаш хьаэцача, лораш хьожаш чакхбоалача. Укхаза а йӀаьха водителий аргӀаш латт.

Цхьан дешаца аьлча, болх ритмично дӀа ца бохийташ дуккха кхыдола кхоачамбоацараш а да вай ювцача автопредприяте. Гаьнара воти варга а ца хьежаш сиха уж дӀадахара шоай теркам тӀабахийта беза ГПАП-1 кулгалхоша.

А.-Г. УГУРЧИЕВ,
тха спец. корр.

Оаха яздаьчун лерагӀа

«Жа кӀал ма дита»

Сихха оарц дехаш яр из корта а болаш тха газето 1987 шера февраль бетта кепатеха материал. Цу тӀа дувцар «Алханчуртский» совхоза лоамашка Ӏа даккха дита хинна жа кӀалдусаш латт, яхаш. Бахача наха шоай Ӏулаш хьатӀа а лехка, чу а ара а дала йиш йоацаш дитад совхоза дараш, баьца мергӀилг ца дуташ цӀенъеш латт даьгӀенаш.

Цхьабакъда, лоам чу доаллачоа сагота бац йӀайхача кабинеташка багӀа хьакимаш. Сагота баларе гӀулакх иштта хургдацар, яхаш бехк боаккхар района кулгалхоех.

«Жа кӀал ма дита» яхача корреспонденце тӀа дийцар бакъда, язду Нохч-ГӀалгӀай АССР Госагропрома председатела хьалхарча заместитела, министра М. Арбнева. Из дош тахка а техка, «Алханчуртский» совхоза даьгӀенашкара бахача наьха ши Ӏул арадаькхад.

ХӀанз а кхо Ӏул да даьша арадаккха ца тугаш цига диса. Уж арадаха оарцагӀбаьннаб Малгобекски РАПО кулгалхой.

Назрановски РОВД-ас хоам баьб бахача наьха жа лоаман даьгӀенашкара арадаха нах бахийтаб аьнна».

* * *

Иштта да Госагропрома бехктокхамеча кулгалхочо дайта жоп. Материал кепатохача хана редакцена дика ховра лоамашкара ши Ӏул арадаькхалга. Дийцараш ара ца доахаш диса кхо Ӏул дар. Фу даьд уж арадахара а совхоза жа кӀал ца дитара а? Цхьаккха а хӀама даьдац кабинеташка Ӏо а хайша, дӀаса каьхаташ ахийта деце.

«Жа кӀал ма дита» яха материал газето кепатехача хана сихха оарц даргда, аьна хеташ дар тхо, яхаш язду «Алханчуртский» совхоза жа леладеча бригада кулгалхочо Оздоев Аюпа. Цхьабакъда, таханарча дийнахьа лоамашка хувцаденна хӀама дац. «Маяк» яхача совхоза «Барахи» яхача моттиге тхона хьаенна хинна участкаш дӀалийцай шоай жа леладеш болча тунеядцаша. Совхоза кулгалхошта ца ховш даь хӀама дац из.

Хьалха хинначул а воагӀа да тха таханара хьалаш, яхаш язду бригадиро. Вертолетаца хьатӀаззача комбикормах пайда эца йиш йолаш дац тхо, из «доазол» дехьа — бахача наьха жа доажадеча йисай. ХӀаьта из тха бокъо йолаш моттиг яц. Укхаза леладеш дола жа арадоахаргда яхаш хабараш дувцаш Ӏа чакхдаьннад, хьатӀаэттай бӀаьсти. Хьалха хиннар кӀориг а долаш, кхы а дукхагӀа халонаш тхоашта тӀаоттаргйолга ховш да тхо. Кастта хьадолалургда эзараш жа дола Ӏулаш. Тхо мича гӀоргда? Укх мехка бокъонца бола дай тунеядцаш ба. Карташ а яь чулийцай даьгӀенаш, шоашта дагадеххача цӀеноaш, кашараш хьалъяьй. Совхоза хьайбашта гонахьа кхест малаш ба ца ховш бола нах, къоалаш деш моттигаш я. ДӀайистхилча дов даккха кийча ба «дай», дукхачарга герз да. Уж юхатохаш, царга хӀама оалаш саг вац. Хьанад-хьогӀ тхо селла бокъо йоацаш, оаха леладераш-м паччахьалкхен хьайбаш ма дий, яхаш хетт, де хӀама доацаш висача бригадиро.

Отпискаш ца а ухнйташ, цу хаттара жоп делча бакъахьа дар Нохч-ГӀалгӀай АССР Агропрома а МВД а бехктокхамеча кулгалхоша. Из тахан ца дой, кхоана тӀехьа хургда. Хьайбаш моцала довра кхерам хиларал совгӀа, общественни хьайбаш леладеш бола нах тунеядцашца довна баха безача дӀатӀахкаьчад гӀулакх.

Доазол дехьара

Чехословакера хоамаш

МАЛАГӀА ПАЙДА ЛУ ВӀАШИ ГӀУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРО

Чехословаке бахача наха Ӏуйран кофе кийчдеча хана. миллионаш йолча квартирашка газа сийна ала лоталу. ЧССР-на Ӏалама газ дӀаухийт Советски Союза. Автобусий, автомобилий бакаш советски мехкдаьттах лаьча доагорaца хьалйиза я. Производственни программа чехословацко-советски вӀаший леладу гӀулакхаш дегӀаккхувларца айкха йиза йолча предприятешка къахьегаш ба республика дукха гражданаш. ХьатӀадоагӀача шерашка цун лоархӀам кхы а лакхлургба: укх пятилетке вай мехкашта юкъера товарооборот кхы а кхоалагӀа дакъа лакх а денна 820 миллиард кронага дӀакхоачаргда.

Советски Союза масштабни, стабильни поставкаш яро Чехословаке промышленни производство дегӀакхувла, цун модернизаци е, дукххача серех изделеш арахецийта таро хулийт.

«Татра - Копршивнице» яхача заводо хӀанзле Советски Союза 53 эзар грузовик хьаяйтай. ХӀаьта хӀанзарча пятилетке (1986—1990) цу предприяте советски заказех «Татра-815» яхача марках йола 23 эзар автомобиль арахецаргъя. Иштта советски водителашта езаеннай Прага-Летнянарча автозаводе арахецаш йола дукха йоккха йоаца «Авиа» яха грузовикаш. 1986 шера Советски Союзе хӀара шера 10 эзар «Авиа» яха автомобиль хьаухийтаргъя.

«...СЭВ члений - мехкий Ӏилман - технически прогресса комплексни программа, СССР-еи ЧССР-еи юкъера дукххача ханара 2000 шерага кхачалца экономически, Ӏилма - технически вӀаши гӀулакхаш леладара программа кхоачашъяро шин мехка экономически отношенеш кхы а лакхагӀа болча боарам тӀа йоахаргйолга, — белгалдоаккх, укх шера феврале КПСС ЦК Политбюро члена, СССР кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра Э. А. Шеварднадзе ЧССР-е яьча официальни доттагӀлен визита итогех советско-чехословацки цхьана оттаьча коммюнике тӀа. — Кооперацe керда формаш юкъейоаляро — промышленни предприятешта юкъе духхьалара бувзамаш оттадаро, цхьана Ӏилман, конструкторски коллективаш, предприятеш, объединенеш хьаяро — советско - чехословацки экономически вӀаши леладеча гӀулакхий эффективность лакхъеча беркате хьалаш Ӏалашдергда».

Прага.

(Орбис - АПН).

ВӀАШИ ГӀУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРА КЕРДА АДРЕС

Нитро яхача словацки городе хьаьй хьайбаш леладеча биотехнологе проблемаех йола чехословацко-советски лаборатори — СЭВ члений - мехкий Ӏилманхойн специалистийн цу даькъера хьалхара цхьанара коллектив я.

Биотехнологи юкъекхувларо шерра таронаш гучайоах. Масала, цун новкъосталца хьалхе белгалъяьхача оамалашца хьайбаш хьаде йиш я. Тахан ворхӀ -ах эзар шура доахан - рекордисткаш мара лац. Цхьана деча балхий плана тӀа дӀаяздаь ма хиллара 1990 шера юкъедоаладе деза иззал шура ялар духхьал норма хургйолча фух дола доахан. Иштта Ӏилманхоша шоашта хьалхашка декхар оттадаьд — доакъара продуктивность 15—20 процент лакхъергйола къаьстта бактереш искусственно хьалхее Ӏомалулга.

Йозев СЕДЛАК.

Братислава.

ПАМЯТНИКАШ ТОАДЕШ ДА

Прага исторически центр — дунен эггара йоккхагӀйолча ара юкъерча музеях цаӀ. ДӀадахача бӀаьшерашкара говзанчий архитектурни шедевраш массаза кердадоах, эргадаьха тоаду. ХӀанз гӀишлон таргӀеш оттаьй Староместски майдатӀа, Карпов тӀий тӀа, Пражски Граде гӀолла чакхбоалача «Паччахьий наькъа» йистерча исторически объекташка.

ГӀишлонхошеи реставраторашеи чехословацки столицера памятникаш меттаоттадаь ца Ӏеш кхычахьара дараш а меттаоттаду. Кердайоаккхаш я Карлштейн яха къаьнара замок, Раби яха къаьнара град, Шпильберк яха крепость.

Прага

(АПН).

МНР. ХӀанз республике я 620 берий беш, цига ух 52 эзар МНР къона гражданаш. Мехка болх беш я итт сахьата йола, деннен буси йола, сезонни йола берий бешамаши яслеши. Дукха бераш долча дезалера бераш мах боацаш леладу укхаза.

СУРТА ТӀА: Улан-Баторера № 50 йола берий беш.

Монголпресс — ТАСС фото.

Укх пятилетке керда дика оагӀув дӀаязъергья Влтава тӀарча города гӀишлонхоша Прага исторе. ХӀанз мо йоккха цӀаккха а хиннаяц ЧССР столица дегӀаяра темпаш. Итташ керда комфортабельни цӀенош хьалду «Къулбехьарча городе», Лужинашка, Бржевнове, Барандашка.

СУРТА ТӀА: Прагера Стодулки яха нах баха район.

ЧТК—ТАСС фото.

МИШТА ЛОХАРГБА БОЛХ

Журналисташ синьора Мария Франческони йолча кхаьчар палермерча мафиоза вӀаший къувсача бандаша герз доалийташ дов даьча вийна цун воӀ Микеле дӀаволлача дийнахьа. Ши шу хьалха цу цӀагӀа хилар наркотика йоккхача дозах венна цун зӀамагӀвола воӀ Джузеппи дӀаволлаш таьзет а. Сициле столице — Палермо яхача цу мискача кхалсага хӀанз цхьа бер — Пьетро мара дац. «Геттара дика дешаш школа йисте а яккха, лицее деша вахав из, — яхаш дувц синьорас Франческоне, — хӀаьта а тӀехьтӀехьа дукхагӀа цун гӀайгӀа ю аз. Эггара дикагӀа дийша из йистейоаккхе а, бе болх хургба аьнна перспектива практически йолаш вац из, Пьетро а тешам байна дог ийккха ва. Лоалахоша каст-кастта оал сога вай квартале дика боацача кагийча нахаца гу шоашта из аьле».

Синьора Франческоне хӀанз 55 шу долаш я. Ший бераш хьалкхедар духьа массаза а болх беш хиннай из. Гой хӀанз а Ӏурра денз сарралца болх бе безаш хул из ший воӀага дешийтар духьа. Ма дарра аьлча кхалнаха Итале бе болх хулга тӀехь-тӀехьа низкъалагӀа отт. ХӀанз 18 процент совгӀа йола итальянкаш шоашта болх лаха цамогаш я. Къаьстта халагӀа хьал да ший дезалца синьора Франческони яхача тӀехьайисача, индустриальни дегӀаяхканза йолча къулбехьерча районашка. «Къулбехьа кхалнаха бе болх практически корабоагӀаш бац», — аьлар дукха ха йоацаш «Унита» яхача газета интервью эцаш наха бе болх хилара проблемай хьакъехьарча Апеннинашка вовзаш волча специалиста Л. Фрейс.

Цу специалиста аьннар кхы тӀа чӀоагӀде йиш е из проблема ше ма ярра дика йовзача бӀаьш эзараш йолча итальянкай. «Гарантированни» оалаш бола болх кхача (вешта аьлча хаьдда алапи доагӀа, кхалсага бокъо лораергйола профсоюзни законодательство дола болх) йиш йоацаш итальянски кхалнах къахьегама «Ӏаьржа» оалача бирже — «лаворо неро» яхача ах подпольни рынкана юкъе эза хул. Маькха чӀегалг яккхар духьа кулгахйоахкоргаш, кога гӀирс е кхалваьха тӀормигаш деча ах кустарни йолча мастерскешка болх бе безаш хул уж. Балха ди дукхагӀча хана 12 сахьат дӀаьхлу. Къахьегам лорабеш хӀама дац. салоӀа деноши отпускаши яц. Финансови инспекторашта налог ца телар духьа иштта мастерскеш йолча даьнна шоай «производство» городской подвалашка къайлагӀа лелаю, цига хала хьал да. Укх тӀеххьарча шерашка «лаворо неро» шерра яьржай итальянски къулбехьен йоккхийча городашка — Неаполе, Палермо, Мессине, Сиракузашка, Реджо-ди-Калабре. Иштта хьалашка болх беш травмаши лазараши хул, хӀаьта цамогаш хиннар болх ца байташ аракхосс.

Къонача итальянкай хьал кхы а халагӀча эттад. къаьстта лицей йистеяьккха е лакхера образовани йолчарна. Официальни статистикас «бе болх боацарий» разряде дӀаязбац уж: практически цхьан дийнахьа а болх баь нах мича ба уж. Болх беш боацарашта луш долча ахчах цхьа лира а лац цу категорех болча болх ца берашта, цудухьа уж Ӏалаш бе дац нанеи доацарий хьал геттара халча отт. Итальянски газетийн журналийн наха бе болх хилийтара хьакъехьара тема лелаеча корреспонденташа белгалдоаккх къахьегама биржашка тӀехьтӀехьа дукхагӀа аргӀагӀа кхалнах увтташ хилар. Унивеситеташ йистейоаккхача кхалнаха шоаш уборщицийн пхьегӀаш цӀенъерийн конкурсашта юкъе бахийтар дехаш заявленеш тел. «Дукханеша а тхох «низ боаца» е «геттара хоза» нах лерхӀ», — яхаш леткъар бе болх боаца Анна Луиза Доррати, — Из дувцаш дицдолийт. маӀанах а санна, хӀама даа а хий мала а дезаш тхо хилар. ХӀаьта из хилийта моллагӀа цхьа болх бе ма безий».

Алапи даккхара лоаттабеча къовсама ма даггара хӀилла лелаю кхалнаха шоашта тӀаэтта хьал аттача даккха гӀерташ. Цу хьакъехьа дика доагӀаш да кхыметтел цӀагӀа чуоттара а цхьанне дӀаэца ца тугаш хиннача къонача итальянка Мария Грация Мастролоритой истори. ХӀаьта цӀагӀа беча балха хӀанз практически кхоалагӀча дунен мехкашкара Итале баьхка мехкарий мара дӀаэцац: царна, цкъа-дале, кӀезигагӀа мах бала мара безац, шозлагӀдале, моллагӀа а къовсам баьлча цхьаккха а ца дувцаш аракховса мара безац.

Мария Граняс, полицейски участке а яха, шаьра боацача английски меттала аьлар, ше Къулбехьен-Малхбоалеи Азера а я, яха моттиг йолаш а яц. ДӀатӀахьежача филиппинкана тара йоӀ хилар бахьан долаш цунна хьем боацаш хиланза даргдоаца документаш делар. ШоллагӀча дийнахьа вӀаьхийча промышленника дезалий цӀагӀара болх беш яр из. Цунна луш хинна ахча яха низткъа мара тоъаш дацар, салаӀа ди а лацар цунна. «Барзкъа хувцара комеди» шин шера йӀаьхьелар, Марияс цхьа моттиг гучаьккхача цох вӀалла дага а доацаш трагеди хилар. Цу сахьата аракхессар йоӀ, цу хана денз бе болх корабагӀац цунна.

Бе болх ца хилар итальянски кхалнаьха керттера моастагӀа хинна латт. Цул совгӀа итальянкай кӀезига яц цар вахар цӀенхаштта халача хьал тӀа оттадеш йола проблемаш а. Балха массазара моттиг кхачарах доккхал дерашта — из маӀача нахага диллача кӀезигагӀа алапи доагӀаш хилар, профессиональни болх бара, гӀулакха тӀа оттара хьакъехьа лакхбалара увтта халонаш, квалифицированни къахьега практически вӀалла йиш ца хилар, из дерригa доллаше а бераш кхеде дезаш хилар да. Школе даха ха йоацача берашта кхетам балара паччахьалкхен система яц, хӀаьта берий частни бешамашка бер дахийта эггара бӀаьхий барий мара йиш хилац. Цудухьа ший дукха бераш хилар ловш йола кхалсаг массазара болх бита безача отт.

Дукха ха йоацаш Итале арахийцар «2000 шера вӀашагӀкхетар» яха цхьа уйла тӀаоза книжка. Цу тӀа бокхийча политически деятелашеи Ӏилманхошеи дувц ткъаь цхьоалагӀа бӀаьшере итальянцашта мишта дӀайолалургъя. Цу тӀа деша йиш я итальянкай хургдолча хьалах вокхача итальянски социолога П. Силос-Лабине оптимистически аьннар а. «Обществе цӀаккха а ца хиннача тайпара лакхлургба кхалсага лоархӀам, — яхаш язду Ӏилманхочо. — ЦӀагӀарча дезарех практически йиза мукъаяьннача кхалсаго гӀулакхаш дара чӀоагӀа дегӀайоагӀача сфере керттера моттиг лоацаргъя». XXI бӀаьшererча кхалнаьха вахар аттача даккха гӀертача «Оливетти» е «Монтэдисон» яхача фирмай конструкторски бюрой цӀагӀарча боахама эшача кердача электронни тамашерча роботий конструкторашта мага тарлу массехк шу даьлча шоай мехкарча кхалнаха геттара дика совгӀат дала, бакъда итальянски капитализм дегӀайоагӀача хӀанзарча тенденцешка итальянкай хьал радикальни хувцалургда аьнна хеталга кхеталуш дац.

«2000 шера вӀашагӀкхетар» яхача цу книжка тӀа П. Силос-Лабине язду: Италена могаргдац бӀаьшере чакхйоалача хана берригача наха бе болх хилара къулбехьен система йизза кхоачашъе. ТӀаккха иштта хилча, хьалха а санна, кхоачаш ца деш дусаргда Апеннинашкарча кхалнаьха вахар ше хиннача бесса, мехка буржуазни журналаш тӀеи кӀирагӀа арадувлача газеташ тӀеи долча итальянски кхалнаьха вахар идиллически сурташта вӀалла тара доацаш.

Алексей КАРЦЕВ.
(АПН).

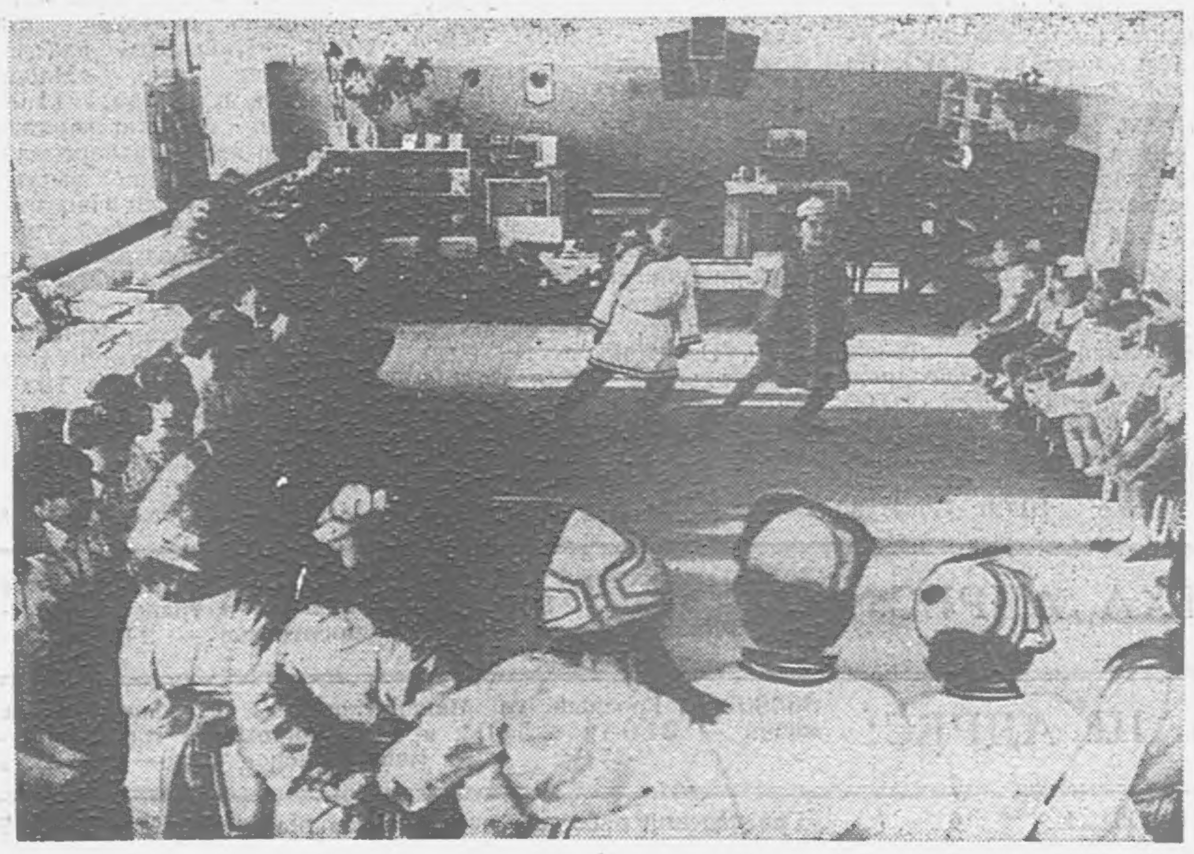

ХУДОЖНИКА КЕРДА ВЫСТАВКА

Укх деношка Грозне П. З. Захарова цIерагIча Нохч-ГIалгIай изобразительни искусствай музея выставочни зале хьайийллар РСФСР искусствай заслужени болхлочун, Ленинградерча художника А. К. Соколова тайп - тайпарча жанрех долча суртий йоккха экспозици.

Цига къамаьл даьча Нохч-ГIалгIай АССР художникий правлене союза председатела Х. А. Ахмедова лоацца дийцар А. К. Соколова вахарен кхолламеи наькъах. Из ваьв интеллигентни дезале. Цун да Константин Алексеевич ший хана цIи хеза живописец хиннав, нанас Просковья Михайловнас актриса йолаш болх баьб. Каст—каста хулар цар цIарIа С. Есенин, кхыбоцарла поэташ, йоазонхой. Царгара дукха хьаэцар кIаьнка, Даьхе, цун Iалам деза Iоьмалора.

ЗIамига волча хана денз дезаделар А. К. Соколовна сурташ дехкара гIулакх. Юкъерча, тIаккха художественни школашка деша вагIаш ший хьалхара профессиональни балхаш хьакхеллар цо. Цу хана белгалъяьлар цун кхолламе исторически сюжеташ, Русь чIоагIне йолаенна зама.

1941 шера деша баьгIача новкъостащца цхьана моастагIчох лата вахар А. К. Соколов. Ше ваь город лораеча бIухой мугIарашка вар из. Моцал, шелал, човнаш лайра цо цу шерашка.

ТIом чакхбаьлча, юха а къоалам бе беллар къонача художника, йоккха говзал йоле сурташ хьакхолла волавелар из. Цо хестадора бера хана денз ший дег чу чIоагIденна дIаэтта дай мехка Iалама сурташ, кхалсагацара безам, къонал. Цу тематикех язду цо дукхача шерашка.

Йоккха я художника кхолламе пушкински тематика. Шовзткъа шу гаргга ха я из цу даькъе болх беш вола. КIоарга техкаб цо поэта вахара никъ. А. К. Соколова сурташ тIа го йиш я А. С. Пушкин ваьха, из хинна, цо ший говзаме йоазонаш хьакхелла моттигаш. Вайна гу Михайловскера парк, Тригорски аллея, Святогорски монастырь, Сироте яхача хин бердаш, поэта цIа. КIезига къахьийгадац художнико эрсий поэта гене произведенешта иллюстрацеш еш.

Укх тIеххьарча хана Ленинградерча художествай академе боккха педагогически болх беш хьаьоагIа А. К. Соколов.

Цох лаьца дийцар вай мехкахочо, художника Полонкоев Мурада. Дег тIара баркал аьлар цо академе деша вагIача хана шийна новкъостал даьча хьехархочоа.

— Сайна ала ма хов баркал ях аз сай балхий выставка кийчъяьча наха, ерригача шун республикана, — аьлар А. К. Соколова, ше къамаьл дещ.— Ер са суртий эггара хьалхара персональни гойтар да.

Цул тIехьагIа зале гулбеннараш экспозицега хьежар. Къаьстта дезаделар царна «Казанский собор», «Сесага сурт», «Пушкин» яха балхаш, дуккхача цIи хезача наьха портреташ.

М. МУРАТОВ,

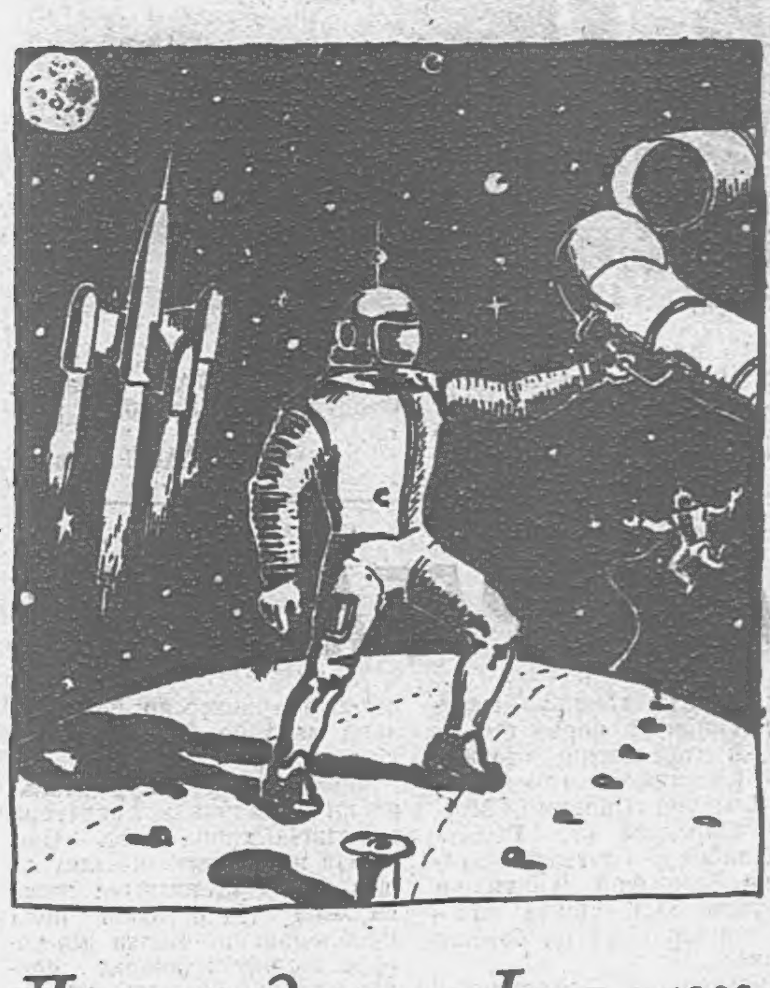

Дукхадеза гIулакх

Каст-каста го йиш я «Профком» аьнна дош тIаяздаьча цу наIарах нах чуболхаш, арабоалаш. Тамаш а яц, дукха дешаш къестаде дезаш хул цу кабинета «футсамдаь» председатела В. Н. Фаута. ЦаI воагIа фусам готта я, аьле, шоллагIвар—бытовой хьалаш тоаде яхаш, кхоалагIвар — Наурски района «Победа» колхоза кулгалхошта раьза воацаш ва. МассагIа хул уж профсоюзни организаце тахкеи тоаден дезаш. Массанена дала жоп корадоагIа Владимир Николаевича, цхьаннена «ак» аьнна халахетар дац.

Цкъа из вагIача кабинете нийсвелар со. Кхы Iа яха сиха а чоалхане а дацар са къоастаде дезаш хинна дош. Цудухьа председатела цхьан сагаца къамаьл дувцача юкъа, цо сайга хьакховдадаьча блокнота листаш кIалтIаяха эттар со. ДIадолалуча — цхьацца йоазонаш, таьрахьаш, сводкаш, адресаш. ДIахо къоаламца, шаькъаца, тушаца дехка сурташ. Дуккха а тайп-тайпара а. Цар тIаэзар са бIарг. Цхьанне тIа — шеракха, гаьнна пIелг дIахьувкхаш латта ахархо, шоллагIчун тIа — михо кхес ловзаеш едда йода говр, кхоалагIчун тIа—римски бIухо, и. кх. дI.

Са теркам тIаэзар фудзийра В. Н. Фаута.

— Сурташ дехкар зIамига волча хана денз сох лета «лазар» да, — велавелар из. — Къаьстта дукхадеза сона иллюстрацеш яр.

Тайп-тайпара я суртий тематика — ялат чуэцар, малхо къегадеш хи тIа тIолла долха кемаш, ахкан хьу.

Профсоюзни балха В. Н. Фаут вена кхо шу гаргга ха мара яц. ХьалхагIа из болх баьб цо «Советская Россия» яхача совхозе, хIанз «Победа» колхозе ва. Цига а укхаза а сийдора цун болхлоша, шоай цIагIа чубоагIаш мо, цун кабинете боагIар. Хов цунна ше наха везийта, кхычарна накъавоалаш хила.

— Са ерригa уйла цхьан хIаманца ювзаенна я, — йоах цо, — Сийлахь-боккхача Октябра цIей хьатIакхачале Ищерскера ерригa гойтара агитаци эргаяккхарда.

Ший тIеххьара сурт хьагойт цо сона. Из хетадаьд космонавтика Денна. Космос — цунна дукхаеза тема я.

СУРТА ТIА: Космонавт. В. ФАУТА сурт.
Н. КРАСНОВ.

ХАЛХАРИЙ АНСАМБЛЬ

Дукха дийцад Назрановски районерча «Эрзи» яхача халхарий ансамблах. Бакъда из дикагIа, кIоаргагIа наха дIайовзар зене дац. Се цун доакъашхо хинна хилрах тарра цу коллектива кердача толамех дувца а лов сона.

Наьсар-Кертерча культура ЦIагIа гуллора Назрановски №№ 3, 4 йолча юкъерча школай дешархой, кагий нахи мехкарийи. Цхьаннена а дагадацар массехк бутт балалехьа цар мадарра дола концерташ увттардерг ма дий аьнна. Бакъда, къона кулгалхо Газдиев Беслан ший хургйолча халхархой ансамбла уйла еш вар.

Къонача халхархоша гIалгIайчен лоамарча «Эрзи» яхача къаьнарча шахьара цIи тиллар ансамблах.

ХIанз цу коллективе 110 доакъашхо ва, кхо группа я. Укхаза халхараш Iомадарал совгIа, салоI, сакъерд кагирхоша, искусство караерзаю, шоай денал дуст.

Шийнииз ца кхобеш къахьег ансамбла кулгалхочо балетмейстера Газдиева. Хьона эшшача моттиге новкъост а хиле дIаотт из.

ХIанззалца цу культура ЦIагIа наггахьа мероприятеш чакхйоахаш мара хиннаеце а, хIанз из ЦIа доккхал де йиш йолаш да «Эрзех».

Тха ансамбль хьахинна дукха ха ялалехьа, Наьсарен района кулгалхойи производстве хьалхалаттарийи вIашагIкхетар долаш концерт делар оаха. Цецбаьннабар зале мел хиннараш. Кхыметтел тхо малаш да хацар царна. Сел сиха хьахилар ансамбль. Тха балха тIа къулба а хинна дIаэттадар эггара хьалха чIоагIа дисциплина хила езнлга, тIаккха мара дIагIоргбацар тха болх.

Цудухьа цхьа шу доаллаше а самодеятельни художественни кхолламе доккхий толамаш дахарах, тха коллектив халкъа ансамбль хилар.

«Эрзи» дакъа лаьцад Коталон 40 шу дизара хетадаьча хьажаре городе Грозне хиннача художественни коллективий хьажаре. Ерригсоюзни конкурса дипломант хиннай, хьалхарча степена диплом а деннад цунна.

Цу халкъа халхарий ансамбла концерташ увттадаьд вежарашха йолча КъулбаседаХIирийчене. Лакха говзал шоашкара гойтарах коллектива доакъашхошта ВЛКСМ Пригородни райкома Сийлен грамота а еннай.

Назрановски районе бахача наха езаенна ансамбль ший кулгалхочунца цхьана бIаргаго йиш я болхлой клуба сцена тIа, студенческии школьнии аудиторе, юртбоахама къахьегамхошта юкъе, — халхарий искусство езаш бараш мел болча.

Боккха кхаъ хилар ансамбла коллектива КПСС XXVII съезда делегаташта хетадаьча концерте дакъа лаца ший доакъашхой хьийхача. Вай мехка дуккхача республикашкарча шоай нийсархоща хьоашал тессар цар цига. ХIаьта цхьоалагIча степена диплом а дахьаш Москвера цIа а баьхкар.

Iалаьмате теркам тIаозаш я «Эрзе» репертуар. Цунна чудоагIа Нохч-ГIалгIай кагирхой, лоамарой, джигитий, «Хьаста керте вIашагIкхетар» яха халхараш, кхы дуккхадараш.

Самодеятельни коллектив хьакхоллача доккха дакъа юкъедихьад шефаш болча мельзаводчанаша. Уж бахьан долаш доккхал де йиш йолаш ба тахан ансамбла доакъашхой шоай хозача костюмех.

Къаьстта белгала дар тхона дIадахача аьхки Москве дахар. ШозлагIа дахадар тхо цига. Москвичашта чIоагIа дезаделар Кавказа къамий кадай, дог ураоттадеш дола халхараш.

Шийн цIи ца йохийташ, ше езаеннарий тешам ца боабеш хьайоагIа ансамбль. Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 70 шу дизара хетаьнча халкъа кхоллама Ерригсоюзни фестивале а хьалхара моттиг яьккхар цо.

«Эрзи» кулгалхочоа Газдиевна, гармонисткашта А. Такаевайна, М. Экажевайна, кхы дукха бараште баркал ала доагIаш хIама да ишта лоацца хана, сел барт болаш, района сий даккха ховш, талант йолаш коллектив хьахиларах.

М. ОЗДОЕВ,
ЧИГУ студент.

Тоаде наха гIулакх делга

Грозненски района Гикало цIерагIча поселке пайщиканий кустовой собрани хилар. Цига ладийгIар районни потребительски организацерча керттерча специалистий отчеташка. Район керттерча бухгалтера Г. Гадаевен общепита производства заведующе Э. Ганжуеваси дийцар пайщикашта лаьрхIа дIадахача шера района правлене баьча балхах. Кхоачашъяьй планаши социалистически декхараши, цхьаберъа, цхьайола коллективаш шоай заданех лоархIаьяц.

Района кулгалхоша белгалбахар дикагIъола моттигера кооператораш. Масала, толамаш доахаш хьайоагIачарех я № 76, № 59 йолча тикай коллективаш (заведующеш З. Читаеван М. Осмаеви).

С.-М. ЯСУЕВ.

СПОРТ

ГИМНАСТИКА

Малхбузехьарча электрически сетей спортивни зале художественни гимнастиках йола Нохч - ГIалгIайчен чемпионат чакхъяьлар. Цун итогашка хьежжа, вIашагIъеллар кастта Ставрополе хургйолча РСФСР чемпионате дакъа лоацаргдола республика сборни команда.

Шоайла яхье баьлар ший лоIамеча йиъ спортивни общества викалаш. Хьалхарча моттиге я «Урожай», шоллагIча — «Трудовые резервы», кхоалагIча — «Буревестник».

Спорта мастерий программагIа зIамагIйолча группа спортсменашта юкъе котало яьккхар Колкова Оксанас, йоккхагIйолча группе — Дадаева Ларнсас. Дика дIайихьар яьхаш Гончарова Еленас, Лукьяченко Надяс, Омарова Наташас.

ТЕННИС

«Спартак» ДСО физкультура производственни коллективашта юкъе истола тIарча теннисах йола яхьаш чакхъяьлар. Толам баьккхар «Автоспецоборудование» завода викалаша. ШоллагIча моттиге ба № 2 йолча продтоварашта объединене физкультурникаш.

ЯИГА АТЛЕТИКА

Дерригдунен унахцIенон ди спортивни цIейца дездир Грозненски мехкдаьтта института студенташа. Ши бIаь гаргга саг яхье ваьлар яйгача атлетика майдашка. Котало яьккхар гIишлон факультета викалаша.

ФУТБОЛ

ХIара шера хулаш йола сезон хьеллара хетаьль футбольни турнир чакхъяьлар Урус - Мартановски районе. Цига дакъа лоацаш яр 17 команда.

Финале лайзар фусамдаьйи «Юбилейный» совхоза командеи. Укхаза счет 2:0 йолаш совхоза футболисташ котбаьлар.

СПАРТАКИАДА

Республикерча вузий 15-ча спартакнада чотагIа некдарах йола яхьаш чакхъяьлар. Цига дакъа лоацаш ялх команда яр — цишша хIара вузера. Кхычарел дикагIа дIайихьар яхь ЧИГПИ викалаша, царел тIехьа латт ГНИ коллектив.

Къаьст-къаьстача яхьашка тайп - тайпарча дистанцешка котало яьккхар Прокудина Иринас, Кузнецов Олега, Солоухин Сергея, кхычар.

Т. СОКОЛОВА.

БОКС

Дика кхаъ кхаьчаб вай республике. Чехословацки столицера Прагера. Цига чакхъяьнначи боксах йола дунен халкъашта юкъера турнир. Цу яьхашка дакъа лоацаш хиннача беррнгача советски спортсменашта тайп-тайпара совгIаташ дахьар.

Вай команде толам баькхачарна юкъе ва СССР спорта мастер Арсалиев Iусман (91 кг).

А. ИЗМАЙЛОВ.

ХЬАМСАРА КХАЛНАХ!

Нагахьа санна шун ахкана лаьрхIа хоза коч тега безам бале тха № 14 йолча «Все для шитья» яхача тика тIа дувла (Победа пр. 12) Укхаза шун теркам тIаозаргба Инде хьадаьча шоай тайпарча бе-беча кIадаша.

Иштта тика тIа дохкаш да тентови кIада, метрах 2 сом 40 кепиг а доаккхаш.

«Промтовары» объединени.

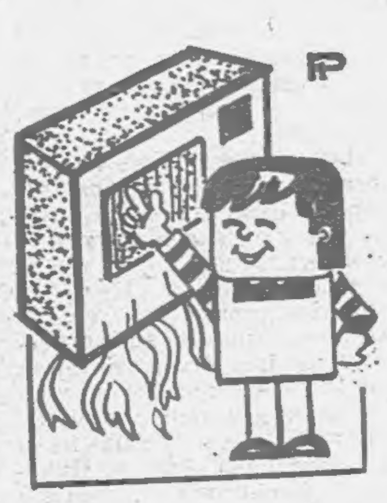

ДУВЛА ТХО ДОЛЧА!

№ 17 йолча «Товары для дома» яхача тика тIа (Дудаева цIерагIа бульвар, 14) йохкаш я: доазол арахьа хьаяь кухонни смесителаш (25 сом); г. Алма-Ате хьаяь доагораца болх бу отопительни аппараташ (135 сом); Латве хьаяь электрофоттанаш (100 сом) иштта шоана цIагIа эша кхыдола боахаме леладу электротовараш.

Тхо хьеж шуга тхоай тика тIа.

«Промтовары» объединени.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

1987 шера 30 апреле кхаччалца дIахьош хургья кхераме йоацаши кхоешн газ лелаяра йола месячник.

Месячника юкъедоагIа:

— газови оборудовани миштай хьожилга, листовкаш, плакаташ, кхераме йоацаш газ лелаяра дола памяткаш шерра дIадоаржаделга, «Грозгоргаз» техкабинеташка инструктаж елга, кинотеатрашка хьахьокхаргда лаьрххIа дола фильмаш, радноца дIакхайкаергья объявленеш, газеташ тIа кепаеттаргья статьяшта.

Гражданаш! ЦIенхаштта лелаелаш газови прибораш-ка кхераме йоацаш болх байтара правилаш!

ТIахьожам боацаш ма йиталаш болх беш йола прибораш. Газови прибораштa юхе ма диталаш кагий бераш, къоаналгахьа бийрзараш, прибораш лелае ца ховраш.

Диц ма делаш: правилаш телхайойя цIи яргья е газ эккхаро доккхий хатараш дергда.

Газ ягарца хьакъаста продукташ кхераме я (угарни газ). Из да сага организмана дола дохьаж, цудухьа тяга эсала яле е из вIалла еце, газови приборашка болх байта йиш яц.

Йоагаеча приборийи газови колонкайи тягага хьежалаш уж хьалотаяле хьалхеи лотаьчул тIехьагIен.

Каст-каста хьежалаш кIур хьалъухача турбашкеи вентиляцонни каналашкеи, хIаьта 20-ча формах (газ) йола акташ дIателалаш «Грозгоргаз» ЭПУ эксплуатационни службашка.

Гази фон вIашагIкхийтача из эккхар кхерам ба, цудухьа лоралелаш!

Новкъостий! Нагахьа сапна шоашта газови хьадж кхете, сихха диталаш цунца болх белга: газови приборийи царна хьалхашкарен кранаш, газобаллонни установкай вентилаш сихха дIакъовла еза, помещенешка керда фо чудайта деза. ЦIилеторгаш сегеи, гIаьле увзеи, электроприборашка болх байтеи йиш яц.

Газ йолча помещене цхьан сийго цIи йоаккхаргья.

Города улицашка, газови, канализационни люкашта, подвалашта, цIеной клеткашта юхе гIолла шоаш тIехдоалаш газови хьадж кхете, из бе-башха ца хеташ тIех ма дувлалаш, сихха телефон тохалаш «Грозгоргаз» ЭПУ аварийни службе 0-4 номерах.

Газови приборий телхараш дIадаха деза газови боахама болхлоша.

Эксплуатационни служ-башка телефонаш тоха укх номерех: **Ленински Заводской районаш — 2-26-63. Октябрьски район — 9-54 40-87. Старопромысловски район — 4-30-36.**

«Грозгоргаз» ЭПУ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

11 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Моаршал да хьога, музыка».
8.55 — г. Ивановах документальни фильм.
9.50 — Телевизионни альманах.
10.50 — Массанена а хIаранена а.
12.35 — ВЛКСМ XX съезда наиъадолхаш. ХIама леха мамал.
12.50 — Паччахьалкхен Центральни Концертни зале Таджикистана творчески кагирхой искусства говзанчий концерт.
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Хьайбай дунен тIа».
15.55 — «ДоттагIле». Телевизионни журнал.
16.25 — «Новкъост адмирал». Телевизионни документальни фильма премьера.
17.15 — Фотоконкурс. «Са хьамсара Даьхе».
17.20 — Телехьажархой хаттараштa жоп лу академика В. Г. Афанасьева.
17.50 — «Следствие ведут ЗнаТоКи». Телевизионни художественни фильма премьера. 20-гIа гIулакх — «Бумеранг». 1, 2-гIа сереш.
Перерыв йолча хана (19.25) — «Кердадараш».
21.00 — «Ха».
21.40 — Шоаттден сайрийна. «Дошо камертон - 87». Къоначa исполнителий Ерригсоюзни конкурс.
23.00 — «Замигача сагацара къамаьл». Дакъа лоацаш ва американски журналист Ф. Донахье.
23.35 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Iуйранара гимнастика».
8.20 — «ГIишлоши архитектуреи». Киножурнал.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.00 — «Iуйранара почта».
9.30 — «ВорхI хатар». Художественни фильм.
10.40 — Дунен художественни культура. Пабло Пикассо—художник - коммунист.
11.35 — Мурмански студе телевидене программа.
12.25 — Концерт.
12.50 — «Вай беш».
13.20 — Спорти личности. Скобликова Лидия.
13.50 — «Сага кхел». Художественни фильм.
15.30 — «Директор миштa хорж». Завод РАФ (Латвийски ССР).
16.15 — «Халкъа ашараш».
16.30 — «Берала цIейш». Субтитрашца художественни фильм.
17.50 — «Йицлургйоаца музыкальни сайренаш». В. Моцарт — симфони до мажор кхоачашъю польски къаман филармоне симфонически оркестро. Дирижер — Е. Семков (ПНР).
18.20 — «Нохч - ГIалгIайчен кIира».
18.30 — «Заманхо» (гIалгIай меттала).
19.00 — «Мелодия». Телевизионни клуб.
19.30 — «Шун дехарца». Концерт.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Снегурочка». Мультипликационни фильм.
20.15 — Iилма - довзийтара фильмаш.
20.35 — Хи чу тувсавалар. Европа кубок. Болгарера передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Дика уйлаш». Художественни фильм.
23.00 — «Кердадараш».

12 АПРЕЛЬ

КОСМОНАВТИКА ДИ

I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — Iилма-довзийтара фильм.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.15 — «Спортлото» тираж».
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гIулакх ду Советски Союза!»
11.00 — «Iуйранара почта».
11.30 — «Ашарий киоск».
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «УнахцIено».
14.45 — Тахан — мехка противовоздушни оборона бIухой Ди.
15.00 — ПВО Московски округа иллеи халхареи ансамбла концерт.
15.45 — Саг. Лаьтта. Вселенни. Передача дIахьор Советски Союза шозза Турпал, СССР летчик - космонавт В. И. Севастьянов.
16.15 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — «Фантадром - 3». Мультипликационни фильма премьера.
18.55 — «Новкъост илли». Ерригсоюзни телевизионни конкурс. Новосибирскера передача.
19.40 — ЦТ экрана тIа духхьашха. «Давай поженимся». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Футбольни обозрени.
23.25 — «Кердадараш».
22.25 — «Дунен кагирхойи».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаотта!»
8.20 — «Къонал» яхача Новокузнецки профтехобразоване культура ЦIен иллеи халхареи ансамбла концерт.
8.40 — «Дика уйлаш». Художественни фильм.
10.00 — Дунен музыкальни культура ганзера. Н. Я. Мясковский.
10.40 — Литовске телевидене программа.
11.45 — «Шо доацаш илли а оалалац». Телевизионни документальни фильм.
12.35 — «Эрсий къамаьл».
13.05 — «Наргис». Мультипликационни фильм.
13.25 — Балетах. К. Голейзовске хореографи.
14.40 — Реклама.
4.45 — «Мода хьалхайоахар малав?» Телевизионни документальни фильма премьера.
15.25 — Кинопанорама. ДIахьор — кинорежиссер И. Ф. Масленников.
17.00 — Гушдар — теша халадар.
18.00 — Футбол. СССР чемпионат. «Спартак» — ЦСКА.
19.45 — Бийса даькъала хийла шун, бераш! «Ши клоун».
20.00 — Спортивни программа. Гандбол. Европейски чемпионий кубок. Ахфинал. МаIанах. Тусем (ФРГ) — СКА (Минск). ФРГ-ра передача. Хи чу кхувсавалар. Европа кубок. Болгарера передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Прелюдия судьбы». Художественни фильм.

13 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара гимнастика. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — Футбольни обозрени.
8.50 — С. Михалкова турпалаш экрана тIа. «Большое космическое путешествие».
9.55 — «Кердадараш».
16.00, 17.40 — «Кердадараш».
16.15 — «СибарегIе экрана тIа». Киножурнал.
16.25 — «Эрсий къамаьл».
16.55 — «Моаршал да хьога, музыка».
18.16 — «Дош юкъе хьо». Паччахьалкхен предприяте (объединене) Закона проект ювцаш.
18.45, 23.10 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Герга истол. Дакъа лоацаш ба СССР АН член-корреспондент Г. Ф. Кими исторически Iилмай кандидат Э. Н. Комарови.
19.40 — «Кердадараш».
19.50 — Е. Габрилович. Экрана яздархо.
21.00 — «Ха».
21.40 — «12-гIа этаж». ТелетIий Москва — Новосибирск.
23.25 — ДIалокх «Диапазон» яхача инструментальни ансамбло. Донецкера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — Документальни фильм.
8.35, 9.35 — Ашараш. 1-гIа класс.
8.55 — «Эрмитажа кинга». Iилма - довзийтара фильм.
9.05, 13.25 — Итальянски мотт. Чуангара передача. Дакъа лоацаш ба «СССР — Италия» общества президент композитор Т. Н. Хренников, кинорежиссер Э. А. Рязанов.
9.55 — Iилма-довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Физикеи Iилма-технически революцин.
10.35, 11.35 — В. И. Ленина сурт-сибат советски литературе. 10-гIа класс.
11.05 — «Iилмеи вахари».
12.05 — «Давай поженимся». Художественни фильм.
13.55 — «Кердадараш».
14.00 — Телевизионни театр. А. И. Герцен. «Былое и думы». «Iадика хийла». «Никъ».
16.50 — «Къаьнара декхараш». Художественни фильм.
18.15 — «УнахцIено» (гIалгIай меттала).
18.40 — «Са Даьхен салте».
19.10 — «Нохч - ГIалгIайчен ди».
19.30 — Йодаш я шоллагIа Ерригсоюзни (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»
20.15 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Мотоцикла тIа вагIа саг». Телевизионни художественни фильма премьера.
22.45 — «Кердадараш».

РАДИО

11 АПРЕЛЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55—7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35—8.45 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
10.15 — «Вахаро юкъатеттар» (гIалгIай меттала).
10.35—10.40 — Реклама.
11.30—12.00 — Литературни
11.00 — «Къонал».
Нохч - ГIалгIайче.
12.40 — «Сатирически микрофон» (гIалгIай меттала).
13.00—13.15 — «Кердача тайпара къахьега» (нохчий меттала).
15.15 — «Илли уллув да». Юртбоахама къахьегамхошта лаьрхIа музыкальни программа.
16.00 — «Бригадни подряд балха тIа».
16.15—17.00 — «Кавказа Iуйренаш». Радиожурнал.
18.00—19.00 — «Ашарий почта».

У К В

19.00 — Лирически илле концерт.

12 АПРЕЛЬ

КОСМОНАВТИКА ДИ

7.15 — Республикански газетий обзор.
17.30 — Передачай программа.
7.35—7.40 — Реклама.
8.25—9.00 — «Шоана дукхаеза ашараш».
11.20—12.00 — А. Пахмутовай «Созвездие Гагарина» яха цикл.
15.15—15.30 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Лоамашкара сердал» (гIалгIай меттала).
16.00 — «Школьни глобус».
16.30—17.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
18.00 — «Иллеца ДоттагIаш долчарна». Концерт.

У К В

19.00 — «Сакъердамеча тагIе тIа». Беламе программа.
19.15 — Эрсий иллеш.
юбилейга. Историн довгдоаца мугIараш. «Докиха вахар». Художественни фильм.

13 АПРЕЛЬ

I ПРОГРАММА

6.40 — «Юрта социальни сурт». Корреспонденци (гIалгIай меттала).
6.50 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Передачай программа.
8.21 — «Автоинспектора бюллетень».
8.31 — 9.00 — Р. Глиэр. «Халкъий доттагIал».
9.15 — СССР Паччахьалкхен предприяте Закона проект ювцаш (гIалгIай меттала).
9.30 — Бокххийчарна берех лаьца! «Гражданин хьалхевар». Беседа (гIалгIай меттала).
9.45 — 10.00 — «Халкъа тIахьожам балха тIа».
15.15 — 15.45 — «Кагирхойи хан» (нохчий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

ШОАТТА

В. И. Ленина цIерагIа кульура цIа. 8.30. Машинкаца йийза хIамаш е Iомалу кружок. 8.40. Берий гитаристий кружок. 10.00. Тенакий театр. 14.00. Массовикий-затейникий кружок. 14.00. Барзкъаш дахарен тегарен кружок. 15.00. Нохчий мотт Iомабара курсаш. 15.00. «Боадонна духьала», кинолектори. 16.00. Халкъа драматически театр. 16.00. № 3 йолча ПТУ Къулбаседа ХIирийи Черсий - Балкхаройи ПТУ-щара доттагIлен сайре. 19.00. «ВIашагIкхетар» дискотека.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура цIа. 11.00. Авиамоделироване кружок. 11.00. Барзкъаш дахарен тегарен курсаш. 11.00. «Цхьана гIа боахаш сакъердамегIа да» яха берий цIей. 17.00. Вокально - инструментальни ансамбла концерт. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

С. М. Кирова цIерагIа культура цIа. 15.00. «Бай-нарий сийна тешаме хила» дагахьара журнал. 17.00. Кагирхой салаIара сайре.

Химикий культура цIа. 10.00. «Цхьаккха вицвеннавац, цхьаккха дицденнадац. Республикански дIа-юха кхувлача музея экспозицешка гIоллара экскурси. 10.00. «Лидер» яха спортклуб. 16.00. Бокса яхьаш. 17.00. XX бIаьшерен зуламаш, кинохьокхар. 18.00. Советски Эскаре болхараш сакъердаме накъабахар. «Оаш эскаре гIулакх де, тхо шуга хьежаргда».

Просвещене болхлой цIа. 11.00. Гаргара барийи кхоачара барийи сийлен Денна хетаяь митинг. 12.30. «Денал», клуб. 17.00. Патриотически илле концерт.

«Красный молот» завода культура цIа. 9.00. Бальни халхара берий кружоко хьоашалгIа бех. 14.00. Iарбий меттала къамаьл де Iомалу тхо. 16.00. Байнарий сийлен Ди. «Шун гIулакх дIахо хьоргда дийнабараша». 18.30. Кагирхой салаIара сайре.

Пролетбата цIерагIа культура цIа. 10.00. Призывника Ди, «Сийлахь - йоккхача паччахьалкхен къонгаш».

Оргтехника объединене культура цIа. 14.00. «Байнарий сийна тешаме хила!» яха Iуйре. 16.00. Берий хореографически студи. 17.00. Халхара группа. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

КIИРАНДИ

В. И. Ленина цIерагIа культура дворец. 8.30. Машинкаца йийза хIамаш е Iомалу курсаш. 8.30. «Росинка» яха халхара ансамбль. 9.00. Балетни студи. 9.00. Брейк-данс. 10.00. СалоIача ден клуб. 10.00. «Улыбка» яха халкъа халхара ансамбль. 10.00. Джазови студи. 10.00. Радиотехнически кружок. 11.00. «Фаьлгийи приключенейи дунен тIа» яха киноклуб. 11.00. Космонавтика Ден хетадаь радиоконцерт. 12.00. Бальнии дискохалхарен школа. 13.00. Оперни студи. 13.00. Халкъа халхара ансамбль «Меридиан». 14.00. «Сийг» яха кхелетарий клуб. 14.00. Барзкъаш дахарен тегарен курсаш. 19.00. «ВIашагIкхетар» дискотека.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура цIа. 9.00. Авиамоделироване кружок. 15.00. «Къона ленинец» яха кинотеатр. «Тахан—космонавтика Ди» яха беседа. 17.30. Гаргара барийи кхоачарабарийи Сийлен Ди. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

С. М. Кирова цIерагIа культура цIа. 11.00. «Пионер» яха клуб. Космонавтика Денна хетаяь утренник. 13.00. «Мультик» яха клуб.

Химикий культура цIа. 10.00. «Нийсархо» яха салоIача ден клуб. «Машар массанена а беза». 11.00. «Седкъий фордаш карадерзадаьраш яха дагахьара журнал. Изокружока выставка. 11.00. «Динахи хIанзарча замахи яха» дIа-юха кхувлача музея экспонаташка гIоллара экскурси. 12.00. Сийлахь- боккхача Октябра 70 шу дизара хетадаь берий художественни самодеятельноста отчетни концерт. 18.00. «Дуне сенах латт Iилмои динои дувцарах», тематически кинохьокхар. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

Просвещене болхлой культура цIа. 11.00. Филателистий объединени. «Саги космоси» яха выставка-къамаьл. 16.00. Дезала салаIара клуб. «Мукъа ха йолча хана».

«Красный молот» завода культура цIа. 9.00. Барзкъа даккхеи теген Iомалу тхо. 10.00. Бальни халхара берий кружоко хьоашалгIа бех. 13.00. «Космонавт». «Фантазе дунен тIа». Берий кинотеатр. 13.00. «Кружевница» яха кружок. 18.30. Кагирхой салаIара сайре.

Пролетбата цIерагIа культура цIа. 18.00. «Идеологически къовсами хIанзара замен». Лектори.

Оргтехника объединене культура цIа. 10.00. Барзкъаш дахарен тегарен курсаш. 10.00. Макраме кружок. 11.00. «Росинка» яха берий кинотеатр. 13.00. Художественни самодеятельностага хьажар. 16.00. Игротека. 16.00. Къонача вязальщицай кружок. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

Маькхакомбината клуб. 12.00. Преступлени ярах кхелетарий бехктокхам. Лекци. 13.00. «Веста» яха любителий объединени. 16.00. «Хьабола, фаьлг». Кинохьокхар.

Республикански шахматни клуб. 10.00. ТIема ветераний шахматистий приза шахматех Грозне хьалхле яккхара яхь.

«Динамо» стадион. Советски Союза Турпалхочоа Г. Демченкона хетаяь ГТО многоборьех йола призывнии допризывнии кагирхой спартакиада.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря—2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-06, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; 2-85-04; машинописное бюро—2-89-51; корректорская—2-89-88.

Газет арадувл шинарен ерен, шоаттен деношка

СФ05124. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1425.